AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

20 EKİM 1962

FİYATI: 1 LİRA

BİR VESİKAMIZ VAR:
"BİZİM RADYO"NUN ÖVDÜKLERİ
"BİZİM RADYO"NUN SÖVDÜKLERİ

TÜLİ Sosyetenin Haberlerini Veriyor

Milletin Atifeti AF!

Sayı: 434, Cilt: XXVI, Yıl: 9

Sahibi
Mübin Toker
Yazı İşleri Müdürü
Kurtul Altuğ
*
Bu sayıda Yazı Kurulu

İç Haberler Kısmı: Metin Toker, Atilla Bartınlıoğlu, Güneri Civaoğlu, Egemen Bostancı ve Kenan Taşçıoğlu (İstanbul), Seyfi Özgenel (İzmir) -Dış Haberler Kısmı: Şerif Mardin, Deniz Baykal - İktisadı Haberler Kısmı: Osman Okyar, Satiri Öz . Magazin Kısmı: Jale Candan, Tüli Sezgin, Hüseyin Korkmazgil - Fen Kısmı: Daniyal Eriç - Musiki : Faruk Güvenç - Kitaplar: İlhami Soysal - Spor: Vildan Aşir Savaşır.
*
Resim
Ali Parmakerli - Hakkı Tümgan
Fotoğraf
Hüseyin Ezer - Sungar Taylaner
Teknik Sekreter
Vural Bayraktar
Klişe
Doğan Klişe Atelyesi
*
Yazıişleri
Rüzgarlı Sokak No. 15/2
Tel: 11 89 92
İdare:
Rüzgârlı Sokak 15/1
Tel: 10 61 96
*
Abone Şartları
3 aylık (12 nüsha) 10.00 lira
6 aylık (25 nüsha) 20.00 lira
1 senelik (52 nüsha) 40.00 lira
İlan Şartları
Santimi 20 lira
3 renkli arka kapak: 1500 lira

Bu Mecmua Basın Ahlâk Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Dizildiği yer
Rüzgârlı Matbaa
Basıldığı yer
Milli Eğitim Basımevi
Basıldığı tarih
18.10.1962

*

Fiyatı 1 lira

AKİS
HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Kendi Aramızda

Sevgili AKİS Okuyucuları,

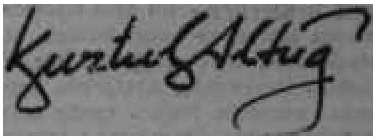
Bu hafta size, birinci sayfasından son sayfasına kadar değişik bir mecmua sunuyoruz. Bu, mecmuanın olduğu kadar bizim kendimizin yenilenmemizdir. Tıpkı bundan dokuz yıl kadar önce olduğu gibi AKİS'ciler haftalar ve haftalar toplandılar, görüştüler, tartıştılar, fikirler ortaya attılar, bunların sizler, okuyucular üzerinde yaratacağı tesiri hesaplamaya çalıştılar. Ümidimiz, meydana getirdiğimizi sizin beğenmeniz, sevmeniz ve benimsemenizdir. Yeni, AKİS'in eskisi kadar başarı kazanması bunun neticesi olacaktır.

Mecmuayı da, kendimizi de yenilemeye niçin lüzum gördüğümüz hususunda bir kaç kelime söylemek isterim. Bugünkü Türkiye, 1954 seçimlerini takip eden günlerin Türkiyesi değildir. Şartlar değişmiştir, meseleler değişmiştir, düşünceler değişmiştir, görüş acıları değişmiştir, nihayet "renkler ve zevkler" değişmiştir. AKİS'in elinizde tuttuğunuz bu sayısı bir yeni mecmua olmaktan ziyade zamanın getirdiği bütün bu değişikliklere AKİS'in kendini uydurmasıdır. Hayatiyeti, canlılığı biz bunda görüyoruz. Hiç ihtiyarlamamanın, hep sağlam ve kuvvetli adımlarla yürümenin sırrı budur. Bizde değişmeyen ve asla değişmeyecek olan demokratik düzene sarsılmaz inancımız, demokratik düzenin bu memlekete saadet getireceği, artık demokratik düzenden başka her sistemin milletimize tarifsiz ıstıraplara malolacağı hususundaki kati kanaatimizdir.

AKİS binasının lambaları bu hafta çok akşam sabahlara kadar yanık kaldı. Yeni AKİS'i şevkle, canlılığı önce kendi ruhlarımızda duyarak, aşkla, yorulduğumuzun dahi farkına varmaksızın, her bir noktasına elimizden gelen itinayı göstererek hazırladık. Eksiklerimizi sizlerle aynı anda, mecmuayı basılmış gördüğümüzde anlayacağız ve gelecek haftadan itibaren de onları düzeltmek için kollarımızı sıvayacağız.

Sizin ikazlarınızın bizim için ne kadar kıymetli olacağını ise, tabii söylemeye bile lüzum yok.

Saygılarımızla

İçindekiler

Günlerin getirdiği

Y u r t t a n   A k i s l e r

İ. R. Aksal — Sağlık durumu dolayısıyla C. H. P. Genel Sekreterliğinden ayrılmak zorunda kalan İsmail Rüştü Aksal bu hafta içinde eşiyle birlikte Avusturyadan Ankaraya döndü. Aksal Viyana yakınında ufak - ve ucuz - bir köyde dinlendi, gazete okumadı, Türkiye hâdiselerini takip etmedi. C. H. P. nin eski Genel Sekreteri bedenen iyi haldedir. Ama sinirleri henüz düzelmemiştir. İnönü ve eşi kendilerini Mebusevlerindeki güzel bahçeli ve havuzlu evlerinde ziyaret ettikten bir gün sonra Aksallar Sökeye gittiler. Aksal istirahatine daha bir ay Sökede devam edecek. Faal parti hayatına Kurultaya kadar veya Kurultayda dönmesi bahis konusu değil.

Hükümet — Koalisyonun mükemmel işlemesi çok kimseye gıpta veriyor. Üstelik bu iyi işleyiş fikir ve parti seviyesinde. Yoksa, Kabine toplantılarında çatışmalar, hatta sert tartışmalar eksik olmuyor. Bakanlar içinde bir Ulaştırma Bakanı Rıfat Öçten (Sivas - Y. T. P.) çok ve çoğu haklı şikayete yol açıyor. Bunlardan gına gelirse ne olacağı merak kotlusu. Bir de Başbakan Yardımcısı Ekrem Alicanın hiç lüzumsuz kırıcılığı ve katılığı, kendisinin devlet adamı hüviyetine fayda değil, zarar getiriyor.

Şahı beklerken - Bu ayın sonunda gelecek olan İran Şahının ikametine hangi binanın tahsis edileceği bir mesele oldu. Gerçi başkentte bir Yabancı Misafirler Köşkü - Çankayada, Atatürkün kardeşi Makbule Hanımın oturduğu köşk - vardır ama, geçen devirde Başbakan Adnan Menderes tarafından işgal edilen bina bu sefer de Senato Başkanı Suat Hayri Ürgüplüye ayrılmıştır. Nihayet kabak, bekâr Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkinin başına patladı. Şimdi Bakan Hariciye Köşkünü muvakkaten boşaltacak, Şan orada ikamet edecek - Kraliçe Ferah hamile olduğundan eşine refakat edememektedir-, misafir gittikten sonra tekrar dönecektir.

Şahın ziyareti, ortaya bu sefer Cumhurbaşkanıyla alâkalı bir ikinci mesele çıkardı. Devlet Başkanlarının karşılanışlarında şimdiye kadar jaketatay giyilmekteydi. Cemal Gürsel buna lüzum kalmadığını ve dünyadan bu âdetin kalktığını söyledi, jaketatay giymeyeceğini bildirdi. Gerçekten de Amerikada artık o seviyedeki misafirler koyu renk elbiseyle karşılanmaktadır.

Gece davetlerinde ise, daha ziyade fraka ve uzun tuvaletlere iltifat edilecektir.

İsmail Rüştü Aksal evinin kapısı önünde

Yuvaya dönüş

Elçiler — Ankarada bu sıralarda büyük bir "diplomatik nakil" var. Ama bu, yabancı elçileri alâkadar ediyor. Zamanlarını dolduranlar ayrılıyorlar, başkaları geliyor. Gidenler arasında bulunan Almanya Büyük Elçisi ile eşini Başbakan İsmet İnönü geçenlerde evine, öğle yemeğine davet etti. Büyük Elçi tekaüt oluyor ve memleketi olan Batı Berline gidiyor. Büyük Elçinin bir kritik nokta olan Berlindeki eski evini yıktırıp yerine bir büyüğünü yaptırması Başbakan Yardımcısı Turhan Feyzioğlu ile Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkinin de bulundukları yemekte "çok güzel bir hareket" olarak vasıflandırıldı.

Basın — Bir büyük arpalık olan ve bugünkü tahrik organlarının tek yaşama sebebini teşkil eden Resmi İlânların kaldırılması yolundaki cereyan gittikçe kuvvetleniyor. Şimdiye kadar buna karşı olanlar - tabii, menfaatlenenler haricinde - bu takdirde Basının bir kaç büyük gazeteye inhisar edeceğinden endişe etmekteydiler. Halbuki şimdi devletin elindeki rotatiflerin -İstanbulda bir, Ankarada iki rotatif vardır- muhafaza edilmesi ve gazete çıkarmak isteyenlerin emrine verilmesi düşünülmektedir. Resmi İlanlardan tasarruf edilecek parayla devlet kâğıt fiyatlarını sübvansiyone edecek ve bu suretle gazeteler Resmi İlan almak için değil, okunmak için çıkmaya çalışacaklardır.

kocası ve üç küçük çocuğuyla bir bodrum katının bir odasında oturmaktaydı ve perişan halde bulunmaktaydı.

Hakim Maude ilâve etti: "Zevceler, aileleri için mesut bir yuva ye mesut bir hayat elde edebilmek için yaptıkları mücadelede en süfli hareketlere tenezzül etmek zorunda kalmaktadırlar. Bizin hareketiniz, Ridley, ziyadesiyle âdidir. Muhakeme boyunca sizin hilekâr bir yalancı olduğunuz ve Mrs. X'i hayal sukutuna uğratmış bulunduğunuz açıkça anlaşıldı."

Politikacılar — Mecliste C.H.P. ye A.P. den ilk iltihak bir eski Ordu mensubu tarafından gerçekleştirildi. İstanbul milletvekili Hilmi Oben bir süre önce A.P. den istifa etmiş, Bağımsız Gruba katılmıştı. Bu defa, arafatta normal devreyi geçirdikten sonra C.H.P. ye katıldı. Obenin ayağını sürmesi kuvvetle muhtemeldir. Zira, başta Halûk Nurbaki, çok bağımsız demokratik parlamentolarda Grup dışı bir işe yaranılamayacağını anlamakta ve tutumunu benimsediği bir cepheye katılmak lüzumunu şiddetle hissetmektedir. Bağımsız Grupun bir baştan ötekine C.H.P. ye geçmesini bekleyen C.H.P. liderleri dahi vardır.

D ü n y a d a n   A k i s l e r

İngilterede bile — Londranın Merkez Ceza Mahkemesi Vicarage Road, Camberwell. S. E. de oturan 46 yaşında eski sinema operatörü William Leonard Ridley'i 15 ay hapse mahkum etti. Ridley 25 yaşında evli bir kadını, kendisine ev bulacağı vaadiyle kandırmış ve cinsi münasebette bulunmuştur. Hakim Maude hükmü tefhim ederken bunun bir kadının kocası ve çocuklarının huzuru için neler yapabileceğinin misalini teşkil ettiğini söyledi. Duruşma sırasında Mrs. X'in hareketinin, İngilteredeki evsizlik meselesinin hazin bir neticesi olduğu meydana çıktı. Kadın Yaşadığımız dünya — Meksika Cumhurbaşkanı Lopez Mateos bazı memleketleri ziyaret ediyor. Tâ, Uzak Doğu memleketlerini. Gittiği yerler arasında Hindistan, Japonya, Endonezya, Hongkonk ve Filipinler de var. "Meksika neresi, Uzak Doğu neresi?" dememeli. Uçağa bir kere binildi mi, mesafe mefhumu ortadan kalkmaktadır. Hele bir de seyahat sevilirse...

Amerika — Beyaz Sarayın yeni sakinleri, Mr. ve Mrs. Kennedy bütün hücumlara, tenkitlere rağmen kendi bildikleri gibi hayat sürmekte devam ediyorlar. Genç karı kocanın zamanındadır ki ihtiyar ey en alâka çekici misafirleri gördü. İlim adamlarından moda sanatkârlara, ismi bilinen çok kimse Kennedy'lerin misafiri olarak tarihi salonlarda boy gösterdi.

Ancak şu sıralarda, Kennedy'nin seçim kampanyasında çok emeği geçmiş "Frank Sinatra'nın Çetesi" ile Başkanın arasının açılmış olduğu söyleniyor. Bunun da sebebi, ahbaplığın ziyadesiyle dile düşmüş olması. Başkanın eniştesi aktör Peter Lawford Çetenin ünlü mensuplarından biridir.

Mirasyediler — Almanya, kazandığından fazla yemek usulüne paydos dedi. Bu vatandaşlar seviyesinde değil, millet seviyesindedir. Zira simdi kazandığından fazla yiyen Herr şu veya bu değil, toyekûn alman halkıdır. Ücretler mallardan daha çabuk sonlarına sıfır eklemeye başlayınca bir enflasyon endişesi doğdu ve tedbir alma zarureti hasıl oldu. Şimdilik tedbir, alınanlara ihracat da yapmak lüzumunu anlatmak, çok alışveriş yapmaktan onları vazgeçirmekten ibaret. Bunun tesiri pek büyük değil. Hükümet 1963 Bütçesini o ışık altında ve çok zecri tedbir alarak hazırlıyor.

Yalnız fakirlik değil, zenginlik de adamın başına bela.

AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Sayı: 434 Cilt: XXVI 20 EKİM 1962

YURTTA OLUP BİTENLER

Millet

"İyi oldu"

Bu hafta, çok ağızlardan "İyi oldu, canım!" lâfı duyuldu. Bu, afla bir yükün omuzlardan kalkmasının neticesidir. Yüksek Adalet Divanı tarafından ikinci derecede sorumlu görülmüş yüzlerce insanın bir atıfet duygusu içinde ailelerine kavuşturulmaları, halk olarak kütleleri memnun etti. "Sade Vatandaş"lar, bilhassa geçmişin hatıralarını canlı muhafaza edenler arasında "Ne oldu? Yaptılar, ettiler, işte her şey yanlarına kaldı.." diye düşünenler yok değildir. Bunun aksi istikametinde fikirler de vardır. Ama, herkes emin olabilir ki yaptıkları ve ettikleri yanlarına kalmamıştır. Bir kısmı Yassıadada geçmiş ikibuçuk yıllık bir mahpusluk hayatının ne demek olduğunu, o şahıslar ve aileleri için ne kadar ıstırabın, elemin ve gözyaşının sebebini teşkil ettiğini anlamak demir parmaklıkların gerisinde bir süre geçirmiş olmakla kabildir. Her bir gün bitip tükenmeyen bir asırken ikibuçuk yılı orada yaşamak, ancak "Eden bulur"a hak verdirir. "Yaptıkları, ettikleri yanlarına kaldı"ya değil!

Şimdi, millet çıkanların üzerine gözünü dikecektir. Bütün buruklukların hapishane kapısının arkasında bırakmış olanlar, kin ve hıncı kaplerinden silenler, hayata yeni baştan başlayacak kadar azim sahibi bulunanlar saadetin, huzurun yolunu yavaş yavaş bulacaklardır. Ötekilere gelince, onlar ebediyen kendi kendilerini yiyeceklerdir.

Zira ellerinden hiç bir şey gelmeyecektir. Hiç bir şeye asla muktedir olamayacaklardır.

Af

Gün ışığına

(Kapaktaki Gölgeler)

Yassıada mahkûmlarından Burhan Ulutan, cezasını Ankarada bir hastahanede geçirmektedir. Genç kızını bir arkadaşı, nişanına davet etti. Nişan çarşamba gecesi olacaktı. Genç kız bir süre tereddüt geçirdi, sonra durumu babasına bildirip -Bu mahkumlara zulüm yapıldığı söylenir.. Hiç kimsenin faydalanmadığı kolaylıklardan onlar faydalanmaktadır- izin istedi. Çimento Sanayiinin, meşhur Mithat Dülge ayarındaki -ha, bakın zaten serbesttir- eski ve unutulmaz Umum Müdürü kaşlarım çattı.

" Nasıl olur, o akşam ben evdeyim!" dedi.

V.C. kampanyasının silahşörünün hesabı yanlış çıktı. Çarşamba gecesi evde olamadı. Perşembe gecesi evde oldu. Zira Senato, herkesin Af kanununu görüşeceğini sandığı gün -salı günü- önce meşhur Planın Usul Kanununu ele aldı, onu çıkardı, ancak ondan sonra Af Tasarısına geçti.

Tasarı, o akşam 22.25'te kanunlaştı. Kanuna 125 kabul, 23 red, 2 boş oy verildi. Boş oyların sahipleri anlaşılamadı. Kırmızı oyların sahipleri, M.B.K. nin eski üyeleridir. Müsbet oylara gelince, onların sahipleri siyasî parti mensuplarıdır. Ancak

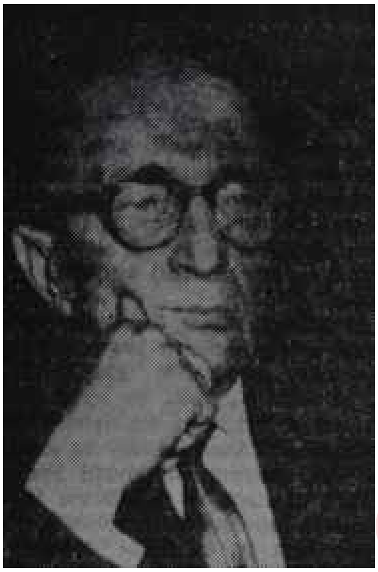

Bacası tüten bir fabrika

İşi tıkırında olmanın ilamı

boş oy sahipleridir ki sandığa birer beyaz kâğıt atmışlar, üzerlerine isimlerini yazmamışlardır. Millet Meclisinden sonra Senatoca da kabul edilen metin ertesi sabah saat 10'da Çankaya Köşküne, Yüksek Tasdike gönderildi. Cemal Gürsel tasarıyı 16'da imzaladı. Hadiseleri saati saatine takip edenler bir tereddüt geçinmediler değil. Ama Gürselin, metni reddi bahis konusu bile değildi. Eski M.B.K. ile eski Başkanları o noktada ayrıldılar. Kanun, imzalandıktan sonra yeniden Meclise geldi ve oradan matbaaya gönderildi. Bu sırada saat 19 idi. Resmi gazete önceden hazırlanmış, fakat afla alâkalı kanunun yeri boş bırakılmıştı. Boş taraf hemen dolduruldu. Gazete saat 19.55'te baskıya girdi.

Gazete baskıdan çıktığında, affın bütün formaliteleri tamamlanmıştı. Bir gün sonra -takvim hesabıyla- tahliyeler başladı.

Ragıp Gümüşpala
Af tüccarı

Kayseride bayram

Başkentte bunlar cereyan ederken, daha Millet Meclisinin Hükümet Tasarısını kabul etmesi üzerine kafileler Kayseriye hareket etmeye başladı. Çıkanların ekserisi orada Bulunuyorlardı. Oteller çabucak doldu. Ama, eskisinin aksine, yüzler gülüyor ve hayır duaları ediliyordu. Yüzlerin güldüğü tek yer Kayseri olmadı. Nerede, çıkacak mahkûm ailesi varsa orada neşe hakimiyetini yürüttü, geçmiş unutuldu.

Evlerde, çeşitli hâdiseler cereyan etti. Bir akşam bir genç kız, arkadaşıyla beraber evinin kapısından girdiğinde, anne ve ağabey. L

Haftanın İçinden

Madalyonun Öbür Yüzü

Metin TOKER

İsmet İnönü bir defa daha, karakteristik vasfı olan cesaretini göstermiş ve af kördüğümünü kılıç darbesiyle kesip atmıştır. Bu yüzden memleket içinde ve dışında sağladığı itibarın haddi ve hesabı yoktur, Mükemmel.

İsmet İnönünün bu, tek karakteristik vasfı değildir. İsmet İnönü böyle cesareti siyaset alanında veya belirli hadiseler seviyesinde hep gösteriyor. Koalisyon ortağı partilerin af konusunda gerçekten ziyade vehme dayanan endişelerinin neticesi olan ve hayal ettikleri faydaları kendilerine getirmeyeceği muhakkak tavizkâr davranma gayretlerini o yenmiş, onları A.P. veya M.P. gibi sorumsuz teşekküllerle bahtsız varıştan o alıkoymuştur. Her tehlikeli anın belirdiğinde, 22 Şubattan 900 gösterilere, o kuvvetle vaziyet almıştır. Politik manevralarının çıkmaza sürüklendiği hallerde o duruma çare bulmuştur.

Türkiyenin önünde, bütün bu hadiselerin çok üstünde Büyük Davalar yatıyor. Büyük Davaların çözüm yolunun hoplamak, zıplamak kalkınma usulleri olmadığı artık aklı başında herkes tarafından anlaşılmıştır. Çok tecrübe, istifadeli dersler yerine geçmiştir. Hükümet Başkanının "Benim yaptığım işlerin hiç birinin üzerinden yaldız akmaz. Onların faydaları sonradan görülür. Benim kaderim budur" sözünün bir esaslı temele dayandığı da sessiz sedasız, kendi kendine açılan, açılma yolunu tutan iş alemiyle sabittir. Bu konuda hiç bir gürültü koparılmadı, zafer şarkısı söylenmedi. Ama bir an geldi ki, kulakların şikâyet akisleriyle dolup taşdığı bir sırada, aaa, piyasanın canlandığı görüldü. Bir başka an gelecek ki, "Kalkmalım.. Kalkmalım.." derken kalkınmanın tam içine girmişiz!

Ancak, siyaset alanındaki gelişmelerle belirli hadiseler planındaki davranışlar bir adamın tek başına vaziyet almasıyla halledilebilecek tabiattadır. Madalyonun öteki yüzüne dönülünce bir Hükümetin, bir partiler yelpazesinin tutumu, hadiseleri değerlendirme kudreti, gerçekleri anlamada ve manalandırmada göstereceği meharet bahis konusudur. İnönü, af meselesindeki cesareti memleketin ekonomik ve sosyal davalarının çözümünde gösterdiği takdirde taktik başarıları o stratejik başarıyla taçlanacak, ama o sahada aynı enerjiyi kullanmaması halinde bütün yaptıkları pirinç tanesi üzerine koca âyet sığdıran adamın harikulade -ve boş- marifetinin ötesinde değer taşımayacaktır.

Hükümet, bugün kendisinden lüzumu kadar vergi almadığı için şikâyet edip bunu kampanya teması yapanların yarın Hükümet bu vergileri aldığında "Allah razı olsun" diyeceklerini ümit ediyorsa hayal içinde bulunuyor demektir. Orkestra şefi derhal türkünün notasını değiştirecek ve "Bu kadar vergi olur mu? Bu fakir millete yüklenen bu ne yük! Hükümet bütün cebimizdekini alıyor. Öldük, bittik, mahvolduk.." havası çalınmaya başlayacaktır. Başbakan Hükümet ortaklarına, protokoldeki aftan ne bir karış fazlasını, ne bir karış eksiğini yapmanın zarar değil hepsine şeref, itibar -ve yarın oy- getireceğini, aksi hiç bir adımı atmayacağını hangi cesaretli tavırla söylemişse, bilhassa vergilendirme bahsinde eş tutuma şiddetle -ve acilen- muhtaçtır.

İlk denemede haklı çıkmış olması, ikinci denemeyi kolaylaştıracaktır. İyi işleyen koalisyonlar, bu vasıfları devam ettikçe kolay bozulmazlar.

Ö T E K İ L E R

Yassıada mahkûmlarından, Yüksek Adalet Divanı tarafından birinci derecede sorumlu bulunmuş olanlar cezalarını çekmekte devam ediyorlar. Siyaset suçlularının cezalarını küt kılma tamamlamaları ne sık görülen bir haldir, ne de toplumlar bunu şart saymaktadır. Bizim ağır cezalı eski devir sorumluları da, her halde ilelebet şimdi bulundukları yerde kalmayacaklardır.

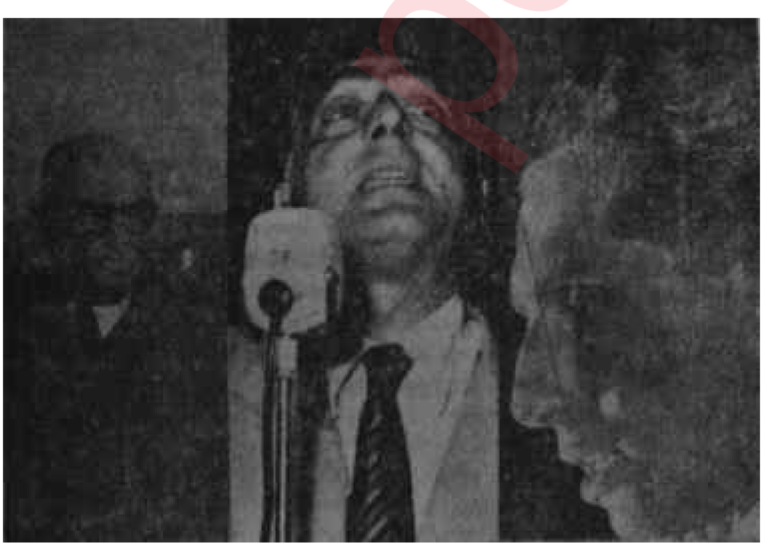
Ama, cezanın verilişinde nasıl adalet varsa bunların kaldırılmasında da bir hakkaniyet olmalıdır. Toptan affa memlekette şiddetle vaziyet alınması, bir Muammer Çavuşoğluyla bir Menderes silahşörünün aynı sepete konmasının yüreklerde yarattığı tepkidir. Bir Çavusoğlu, o adam değildir! Aynı şeyi yapmamışlardır. Aynı fiillerin sorumluluğunu yüklenmemişlerdir. Bir zulmü yapmakla onun yapılması karşısında küçük parmağı dahi kaldırmamak başka ölçülerin konusudur. Bu, ötekilerin de sırasının gelmeyeceği manasına alınmamalıdır. Aksine, geleceği manasına alınmalıdır. Hatta, her şey yolunda gitse de bu sıra keşke çabuk gelse, mesele kapanıp bitse..

Ama bir devrin birinci derecedeki sorumluları, hadiselerin dumanı tüterken ve o taktiğin elinden kısmi af zor kurtarılmışken koparılmaya, başlanılan "Ötekilere de af!" yaygarasıyla çıkmayacaklardır. "Af Edebiyatı'' affı sağlamış olmak bir yana, onu geciktirmiştir bile.. Af, o edebiyatın eseri değil, kurbanıdır. Memleketin kaderinden sorumlu bulunanlar insanlık duygularının ve şefkatin, cezalarım çekmiş olanlara iyilik getirmesinin artık zamanıdır inancını benimsedikleri gün affın da sorumluluğunu üzerlerine almışlardır.

Bugün bilinmesi gereken, hiç bir şeyin belli olmadığı, hiç bir mühletin dahi söylenmesinin bahis konusu bulunmadığı, ağızdan hiç bir sözün çıkmayacağıdır.

Bakılacaktır ve görülecektir: Affı hiç istemeyenler mi, yoksa her şeye rağmen ilk adımın atılmasını isteyenler mi haklıdırlar.

Neticedir ki, istikbale şekil verecektir.

Bayar - Ağaoğlu - Sancar
"Olmaz ki - Bunlar da çıkarılmaz ki"

şeklindeki salonda karşılıklı oturmuş konuşuyorlardı. Ağabey sevincini saklamıyacak kadar hareketli, anne ise mütevekkildi. Saçları kırlaşmış annenin gözlerinde görülen sevinç, arada bir iç geçirmesiyle gölgeleniyordu. Genç kızın arkadaşı, annenin yanma yaklaşıp onu öptü ve:

"— Gözünüz aydın efendim!" dedi.

Anne, buğulanan gözlerini gülümsiyerek bir başka yere çevirdi. Genç kız da ağabeyisi gibi pek neşete, sevinçli ve hareketliydi. Evvela iki buçuk yıl evvelini konuştular. Sonra babalarına çekilen telgraftan cevap gelmediğinden dem vurdular. Ağabey:

"— Ama, baban oraya gitmemizi istemiyordur. Biliyorsunuz?, Yassıadaya da gitmek istemiştim, reddetmişti. Ne kadar güçlükle ziyaretine gitmeme izin verdi..." dedi.

Salonda bulunan bir misafire anne:

"— Geçti, geçti ama. Bir de bana sorun nasıl geçti. Tam ikibuçuk yıl durmamacasına ağladım. Birkaç defa sinir krizi atlattım" diye anlattı. Bu defa ağabey içini çekti. Genç kız adeta sıkıntıdan salonu bir yerden bir yere katetti ve yerine oturdu.

Bunlar, haftanın ortasında çarşamba günü, saatlerin 18'i gösterdiği sırada başkentteki Kızılarmak caddesindeki üç katlı bir apartmanın birinci katındaki bir dairesinde cereyan etti. Anne, ağabey ve genç kız, eski Samsun milletvekili Ferit Tüzelin ailesiydi. Ev babalarına kavuşmanın heyecanıyla iki gündür aşağı yukarı bu haldeydi. Gençler hemen herşeyi unutmuşlar, ama anne hâlâ inanamıyor gibi kendine gelememişti. Bayan Tüzel", oğlu Ahmet ve kızı Çiğdeme zaman zaman bakıp hisettirmeden içini çekiyor, gençlerin babalarına kavuşma sevincini gölgelemekten korkuyordu.

Tüzel ailesi bir gece evvelini radyo başında geçirmiş, affın Senatoda kabulünü öğrenmiş, sonraki formaliteleri bilemediklerinden tahliyelerin ne zaman yapılacağını kestirememişlerdi. Çok ailenin durumu bu oldu.

Aynı saatlerde, Başkentin bir başka semtinde, bir başka evde bir hanım sevinç gözyaşlarını tutamıyordu. Evde bir başka canlı daha, olacakları anlamış gibi kendini bir yerden bir yere atıyor, sahibesinin ayakları dibinden ayrılmıyordu. Balıkesir Milletvekili Mekki Sait Esenin eşi Hediye Esen, gerçi bir müddetten beri eski gazeteciyi rahatlıkla -Esen Kızılcahamam Cezaevindedir- görebiliyor, ziyaret günlerinde oradan eksik olmuyordu. Ama bu

Bayan Akarca - Bn. Gürsoy - Bayan Giz - Bayan Tüzel

Uzun bir yolun sonu

defa evin erkeği yuvasına kavuşuyordu.

Gazeteci hanımı Bayan Esen af müzakerelerini günü gününe takip etti, bunun Senatoda kabulünü de eşinin eski gazeteci arkadaşlarından birinden öğrendi.

Bir başka evde ise, buna benzer sevinçle karışık küçük bir burukluğun iç ezici bulantısı vardı. Sıtkı Yırcalının hanımı iki gündür radyonun başından ayrılmıyordu. Bayan Yırcalı yürekten seviniyor, ama içinde bir eziklik olduğunu da saklamıyordu:

"— Evet, tabiatıyla sevinçliyim! Ama içimde burukluk var, ne de olsa.» Arkadaşların bir kısmını orada bırakıyoruz.."

Bu sözler, başa gelenin hareketlerin neticesi bir mukadder akibet değil, bir haksızlık, en azından bir talihsiz kaza olduğuna inananların tipik tepkisini teşkil etti. Bunlar yarın, haksızlığı telâfi veya talihsiz kazayı tamir çabasına kapılırlarsa hiç şaşmamak gerekir. Haftanın ortasında bilinen şartlar içinde hürriyetlerine kavuşanların yarısı Allanma şükretti, yarısı eski durumu yeniden nasıl elde edebileceğinin planını yaptı. Bir kısa süre sonra ilk yarının da yansı aynı hevese kapılacak ve ötekiler üçte iki nisbete yükselecektir.

Gazeteler buna aldırmadılar bile. Dekoratif resimler sevenler, alâkası olsun olmasın, Celal Yardımcıyla Faruk Tuncanın evine koştular, onların güzel eşlerinin -Harika Yardımcı poz vermedi, onun yerine çocuklarının bir dramatik fotoğrafı çekildi- portrelerini tesbit ettiler. Günseli Tunca eşini yakında evde görecek, ama Harika Yardımcı daha bir süre bekleyecektir.

Siyasi cephe

Af, siyaset plânında hiç umulmadık bir netice doğurdu: A.P. nin, aylardır kopardığı yaygarayla af meselesinin ta kendisine ne kadar zarar verdiği birden gözlere sıçradı. Bundan, tabiatıyla Pala Paşa sorumlu tutuldu ve tenkit okları kendisine yöneltildi. Hele A.P. liler, daha sular durulmadan yeni bir af teranesi tutturunca Gecekondu lider büsbütün sarsıldı.

Bu konuda Pala Paşayı o istikamete iten Gökhan Evliyaoğlu bile, inanılmaz pişkinlikle:

"— Artık meseleleri başka yönden görmek lâzım" dedi. Pala Paşanın oyun bozanlığı, etrafında bulunan birkaç Eminsucu yarandan başka hiç kimseyi memnun etmedi. Kayınpederi affa mazhar olmayan Nurı üzerinde menfi tesir yarattığını da dır- bu konuda:

"— Bir Genel Başkanın sözleri partiyi ilzam eder. Böyle beyanlara nihayet vermek, yeni bir liderin bulunmasıyla olacaktır. Gümüşpala A.P. nin sembolüdür seklindeki düşüncenin savunucularını bu fikirden vazgeçirmek ve ciddi bir revizyona gidilmek gerekmektedir" dedi. Bayar ayrıca A.P. nin hırçın politikasının, büyük şehirlerdeki halk toplulukları üzerinde menfi tesir yarattığını da belirtmektedir.

Genel Başkanının oyunlarından ziyadesiyle bizar olan Topaloğlu ile sinirlerinin yatışması için bir müddet istirahat etmeyi düşündü ve A.P. yöneticilerini kendi başlarına bırakarak Güney illerinden birine gitti. Sakin tabiatlı politikacı:

"— Bu kadar oyun, insanlar üzerinde itimatsızlık yaratır. Şimdi Pala Paşa hakkında Parlamentodaki hüküm budur. Yarın bu seçmene de intikal ederse, kaybedecek A.P.dir" dedi.

Ama A.P. Büyük Kongresinde, Genel Başkanlık için oyları gene Pala Paşa alacaktır. Zira A.P., tabiat ve çap, karakter ve temayül olarak Pala Paşanın ta kendisidir!

Kulağa Küpe

Fezacı

Moskova Radyosunun sevgilisi, bizim palabıyıklı lider ilan etti :

"— Türkiyede beş parti de 27 Mayısa, Atatürke, atatürkçülüğe, devrimlere karşıdır. Bunların hepsi gericidir!"

Yaşa, aslan!

Bu beş parti C.H.P., Y.T.P., C.K.M.P., A.P. ve M. P! Tabii "ilerici" de, palabıyık liderin partisi..

Adam lider değil, astronot! Bari, astronotların ekserisiyle kafiye teşkil edecek bir isim bulsak da, öyle çağırsak :

Palabıyıkof!

C. H. P.

Uyuyan Prens

Bu hafta, C.H.P. nin Araştırma Bürosuna bir adamın yolu düştü. Araştırma Bürosu, CHP. nin Başkentteki meşhur Karanfil Sokaktaki Genel Merkez binasının çatı katına sığınmıştır. Ama, Büroyu tanıyamadı. İskemleler aynı iskemle, masalar aynı masa, kitaplar aynı kitaptı. Ama ruh, kaybolup gitmişti. Daha fenası, kaybolan, ruhtan da ibaret kalmamıştı. Bütün çalışma sistemi, hatta çalışmanın ta kendisi uçmuştu. Şimdi Araştırma Bürosuna gidenler burayı bir arşiv halinde buluyorlar ve gazetelerden kupür yapan iki vefalı sekreterle karşılaşıyorlar. Bu, "Fikir Partisi C.H.P."nin hazin manzarasıdır.

Araştırma Bürosu 1959 yılında Avrupa ve Amerikadaki Siyasi Partilerden ilham alınarak Turhan Feyzioğlunun teklifiyle kuruldu. Osman Okyarın başkanlığında, Doğan Avcıoğlu ve Coşkun Kırcadan müteşekkil bir kadro ile çalışmalarına başladı. Üçlü grubun çakışmaları 27 Mayısa kadar çok verimli oldu. Bu devre içinde 25 kadar kitap ve bir o kadar da broşür ve beyanname yayınlandı. Sendikalar kanunu ile C.H.P. nin meşhur İlk Hedefler Beyannamesi de bu Büro tarafından hasırlandı

Araştırma Bürosu İşçi, Sendika Hürriyetleri, Mesken, Zirai Kalkınma, Şehirlere Akın gibi problemlerin üzerine titizlikle eğildi ve bu konulardaki çalışmalarıyla CHP. nin geleceği üzerine ışık tuttu.

Bu yoğun çalışma devresi 27 Mayısta bitti. Bu tarihten sonra Osman Okyar üniversiteye döndü. Doğan Avcıoğlu ayrılıp meşrep -yahut mezhep- değiştirdi, Coşkun Kırca da Meclise girdi. Böylece sacayağı bozuldu. Seçimlere kadar İnönünün gayretleriyle Büro ayakta durmağa muvaffak olduysa da bütün bu çabalar hiç bir yenilik getirmeden mevcudun muhafazasından ileriye gidemedi. Araştırma Bürosu İnönü Başbakan olduktan sonra büsbütün sahipsiz kaldı ve eşine ender rastlanacak bir miskinliğe gömüldü.

Sonra, Maliye Bakanlığından ayrılınca, mükemmel istatistikçi ve araştırıcı Şefik İnan Büronun başına getirildi. Ama şimdiye kadar Şefik İnanı Büroda hiç kimse görmedi.

Tavan arasında, kitaplar içinde çalışmak Maliye Bakanlığı etmek kadar yaldızlı bir iş değildir.

Gençlerin tepkisi

Ama eski partinin bu hali, hiç kimse tarafından umursanmıyor değildir. Tam aksine, konu genç C.H.P. liler içinde ciddiyetle ve şiddetle tartışılmaktadır C.H.P. nin fikriya-

S o l d a   G e l i ş m e l e r

Dışardaki 14'lerin kafası en iyi işliyenlerinden bir tanesinin, Orhan Kabibayın bir defa daha Türkiyeye gelmesi crypto'larımızın kulaklarına kar suyu kaçıracaktır. 14'ler, kendilerinin hayal ettikleri efsanevi kuvvet olmadıklarını, yokladıkları nabızdan anlamış ve yaşadıkları aydan toprağa dönmüş bulunmalıdırlar. Memleketin ne siyasi, ne sosyal kaderinde o hüviyetle hiç bir şanslarının bulunmadığını da her halde görüp anlamışlardır. Ama bu, gelişen politika hayatında bir rolleri olmadığı manasına gelmez.

Bugün Türkiye milli, sıhhatli bir solun doğum sancıları içinde bulunuyor. Sol temayül sahipleri her partidedir. Sol teşkilatlandığında o partilerin kendileri zayıflamış sanmaları kabildir. Bu, bir "politikacının görüş deformasyonu"dur. D.P. nin kapatılmasını sağlamakla rakibinden kurtulacaklarını sanan akl-ı evvel C.H.P.liler, hortlağın diriden kötü olduğunu gördüklerinde ayılmışlardır. Tabii gene endişeli sesler çıkacaktır. Ama Türk siyasi hayatının iki partinin kör döğüşü halinden çıkarılıp birinin yaptığını ötekinin konsolide etniği iki cephenin tahtıravali oyunu -bu tabir, sevgili crypto'ları şeytan görmüşe çevirmektedir- haline getirilmesinin memlekete vereceği sayısız faydalar direnişleri yenecektir.

14'lerin içindeki, ciddi siyaset hayatı arzusu taşıyanlar memleketten uzak bulundukları günler, eğer bütün mesailerini hayalatla uğraşmaya ayırmamışlarsa sol olmanın, işin başında sandıkları gibi modası geçmiş bir XIX. Asır sosyalistliğine özenmekle kabil bulunmadığını mutlaka görmüşlerdir. O yandan bu yana köprülerin altından akıp giden bol sular sol fikirlerde de devrin ve şartların rötuşlarını yapmıştır. Düşünmek lâzımdır: Alman Sosyalistleri istihsal vasıtalarının -evet, istihsal vasıtalarının- devletleştirilmesi prensibini bir kenara itmişler, daha doğrusu rafa kaldırmışlardır. Bugünün sosyalizmi Iskandinavya, İngiltere, Almanya, Belçika sosyalizmidir ve bize lazım olan budur.

Orhan Kabibay
Keşif kolu

Açıkca komünistliği savunamama durumunda olanlar, ehven-i şer diye ve meşhur "Bizim Şartlarımız"ın paravanası arkasında belki bir tithizmi sokmaya çalışacaklardır. Ama o oyun da kolay ipliği pazarda hale getirilecek ve Parlamentoda kolu, grubu, sözcüsü bulunan bir cephe mutlaka teşkilatlanacaktır.

"Bütün proleterler birleşiniz!" diye bağırıyorlar. "Bütün sosyalistler birleşiniz!"in duyulacağı günler hiç uzak görünmüyor. Bu gayrette, tıpkı Parlamentodaki bir çok grup gibi 14'lerin "Belçika Kanadı" da bir rol sahibi olabilir.

Ama Kabibay, her resminizde şu "Antidemokratik 22 Şubatçılar'ın görünmesine mani olacak bir çareyi bulsanız! Zira biliyorsunuz, sosyalizm parlamenterdir.

ta olan ihtiyacı ve fikir partisi olmaktan çıkısının mahzurları Kasım ayında toplanacak Kurultayda Gençler Grubunun başlıca teması olacaktır. C.H.P., şimdi, vaktiyle mutfağında pişirdiği yemeği sofrada yiyen adama benzemektedir Mutfakta kimse kalmamıştır. Herkes sofradadır. Hatta, mutfaktaki ateş sönmüştür. Ama sofradaki yemek bittiğinde herkes aç kalacaktır. 27 Mayıstan sonra bir takım C.H.P. li düşman başı yemek, bir diğer takım da müstakbel iktidarda yer almak için kolları sıvamıştır. Başka işlere tenezzül kalmamıştır.

Fikir C.H.P. den çıkıp gidince, tabii ideal ve ruhlardaki alev de onu takip etti. Onların yerine politika esnaflığı bütün haşmetiyle koltuklara kuruldu. Bu hafta Araştırma Bürosunun hali kendisine anlatılan bir yüksek C.H.P. li başını esefle salladı ve "Biliyorum! Biliyorum!" dedi. Sonra ilâve etti:

" Halbuki C.H.P. yi kurulduğu günden 27 Mayısa, fikriyatı ayakta tutmuştur. Biz, kütlenin temayüllerini pusulamız yaparsak, her şeyi kaybederiz. Zira o konuda bizim ne de olsa yapamayacağımız çok şey vardır. Halbuki karşımızdakiler fütursuzdurlar. Ama biz fikriyatımızı ne kadar geniş kütlelere aşılarsak, o kadar kuvvetleniriz. Bundan otuz yıl evvel bir serbest seçimde bizim yüzde kırk oy almamız bahis konusu değildi. Bugün böyle bir millet parçası prensiplerimizi benimsemiş halde, bizim yanımızdadır. Yarın bunlar, biz fikirle ortaya çıkarsak çoğalır. Aksi halde ufalanır. Bu, partinin de ölümü olur."

İşin garibi, bu sözlerin sahibinin ziyadesiyle yetkili bir kimse olmasıdır. C.H.P. de hiç bir şeyin yapılamaması sebebi, budur- Dertlerin teşhisinde herkes müttefiktir. Parti ileri gelenlerine şikâyet söyleyenler, onlardan daha da çok dert dinlemektedirler. Ama kadı davacı rolünü de benimserse, dosyayı ele alıp bir neticeye kim varacaktır?

Kör döğüşü

Bu hafta Cumartesi günü yapılacak İstanbul C.H.P. il kongresi, Parti içindeki fikirsizlik mücadelesinin yeni ve tipik bir örneğini daha vermeğe namzettir.

Bu kongrede de bir takım hizip çarpışmaları olacak ve neticede bir başkanla 15 kişilik bir İl İdare Kurulu seçilecektir. Fakat gene de görülecektir ki, zevat şu veya bu fikrin mücadelesini yaptıklarından dolayı değil, kulis çalışmalarında daha iyi fısıldaştıkları ve daha çok adam avladıkları için seçileceklerdir.

Hıfzı Oğuz Bekata
Koçeroya selâm

Haftanın sonuna doğru, Sultanahmetteki koyu gri ve eski olmasına rağmen oldukça gösterişli C.H.P. İl Merkezi binasındaki ışıklar sabaha kadar yandı. Telâşlı adamlar binanın dar koridorlarında ellerinde kâğıtlarla odadan odaya koştular, telefonlar sabahın ilk saatlerine kadar işledi.

Haftanın başında Genel Başkan İnönünün de katılacağını bildirmesi üzerine Kongre, yeni bir renk kazandı ve çalışmalar büsbütün hızlandı. Spor ve Sergi Sarayında yapılacak olan Kongreye, diğer partiler temsilcileriyle Bağımsız Milletvekillerinin de davet edilmiş olması bir hususiyet teşkil etmektedir.

Hafta, İstanbuldaki çeşitli hiziplerin kulis çalışmaları ile geçti. Bu arada Ekrem Özdenin Başkanlık adaylığını koymamağa karar vermesinin yayılması parti çevrelerinde bir sürpriz tesiri yaptı. Habere bir ara müflis Gülekofiller sevindiler. Hemen, Başkanlık koltuğuna oturtabilecekleri bir aday aramağa koyuldular. Ama şansları pek yaver gitmedi. Zira teklifte bulundukları "İlk sosyalist" Cemil Sait Barlas ve Erimci Vedat Dicleli ne kendilerinde, ne kendilerini ileri itmek isteyen zümrede en ufak başarı şansı gördüklerinden bütün ısrarlara rağmen teklifleri reddettiler. Böylece Sohtorikin istifasıyla boş kalan başkanlık koltuğunda, seçimlerde rakipsiz kalan Fehmi Atançın rahatlıkla oturacağından hiç kimsenin şüphesi kalmadı.

Ama çok geçmeden anlaşıldı ki bu, Ekrem Özdenin rakipleri tarafından uçurulmuş bir balondur. Buna mukabil Ekrem Özden de bir İdare Kurulu listesi yaptı ve içine başlıca rakibi Fehmi Atançı yerleştirdi. Kongrenin arefesinde kuvvetli görünen, iki adaydan birincisidir.

Türkiyenin en büyük partisi, C. H.P.! Türkiyenin en büyük şehri İstanbul!

..ve bu partinin o şehir için bulabilip çıkardığı ilimler!

Hükümet

Bir adam bulundu

Hıfzı Oğuz Bekatanın İçişleri Bakanlığının cazibesine mukavemeti bir hafta sürdü. Bu bir hafta boyunca Bekata, bir Molotof Kokteyli kadar tehlikeli görevi almamak için nefsine baskı yaptı, Başbakan İnönü bunu yükleyecek adamı aradı. Ne Bekata, ne İnönü gayretlerinde başarı kazandılar.

Salı günü, öğleden sonra Senato toplantısını takip eden Bekatanın Başbakan tarafından çağırıldığı kendisine haber verildi. İnönü Meclisteki Başbakana ayrılan odasında, Bekatayla bir hayli konuştu. İnönü Bekataya İçişleri Bakanlığını son defa teklif etti. Bekata artık tereddüdünü yitirdiğinden:

"— Madem ki vazifeye çağırılıyorum, karar sizindir Paşam" diye cevap verdi. Böylece vazifeyi kabul ettiğim belirtti. İnönü Bekatadan evvel C.H.P. Meclis Grup Başkan Vekili İbrahim Öktemle de temas etmiş ve bu görev için Öktemin de düşünüldüğünü belirtmişti. Öktem Bakanlığı kabul etmeye hazır olduğunu ve nihai kararın Başbakana ait bulunduğunu ifade etti.

Bu görüşmelerden sonra İnönü, Koalisyon ortaklarına durumu bildirdi. Evvela Alicanla, sonra da Hasan Dincerle konuştu, Partisinin adaylarını söyledi. Dincer de Alican da her iki adayın kendileri için muvafık olduğunu, her ikisinin de partilerince sempati ile karşılanacağını ifade ettiler.

O gün, Meclis koridorlarında Başbakan Yardımcısı Ekrem Alicanın etrafını saran gazeteciler kendisinden İçişleri Bakanının kim olacağını sordular. Alican her zamanki soğukkanlılığıyla basın mensuplarına cevap vermek için hazırlandı. Şaşıran, o sırada Alican ve gazetecilerin meydana getirdiği kümenin yanından ge-

çen A.P. li birkaç milletvekili oldu. A.P. liler birbirlerinin yüzüne bakıp aralarında:

"— İyi ama, neden Alicana soruyorlar? Onun bu işle ilgisi nedir? Tayini İsmet Paşa yapmıyacak mı?" dediler

A.P. li milletvekilleri, grubun yanından uzaklaşırken Başbakan Yardımcısı gazetecilere durumu izah ediyordu:

"— İnönü, Koalisyon ortağı olarak bize iki isim verdi. Dr. İbrahim Öktem ile Hıfzı Oğuz Bekata! Biz kendisine iki şahıs için de bir itirazımla olmadığını belirttik. Y.T.P. nin Ökteme de, Bekataya da bir diyeceği yoktur. Her ikisi de bu işi yapabilecek, idare edebilecek ehliyettedirler."

C.H.P. çevrelerinde ise Feyzioğlu ve etrafındakiler Öktemi, Genel Merkeze karşı olanlar Bekatayı tuttular. A.P. liler de İçişleri Bakanlığı için Ankara Senatörünü -Bekata- Bursa milletvekiline -Öktem- nazaran daha az partizan bulduklarını bildirdiler. Bütün bunların birleşmesi, Başbakan nezdinde kefeyi teklifi yaptığı ilk aday lehine eğdi.

Haftanın ortasında, Bekatanın tayini bu suretle çıktı. Bekatadan açılan yere, teselli mükâfatı olarak İbrahim Öktemin de gelmesi kabildir, bir "genç adam"ın da.. İkinci ihtimalin gerçekleşmesi halinde bu daha esaslı mevkiler için bir deneme mahiyeti taşıyacaktır.

Politikacılar

Dırdırdan gına

Bir gün, haşmetli CHP. nin resmi organı Ulusun telefonu çaldı. Telefona gazetenin emektar musahhihi Hakkı Hoca cevap verdi. Hattın öteki tarafında, Başyazar Yakup Kadri Karaosmanoğlu vardı. Karaosmanoğlu:

"— Hakkı Hoca, ben kaç gündür evden çıkamadım. Senin kulağın deliktir. Şu bizim parti politikası hakkında bir kaç şey söyle. Bugünlerde variyet ne? Başmakalemi yacazağım da.." dedi.

İyi yürekli Hakkı Hoca, her satın partiyi ilzam eden yazının yazarına C.H.P. nin politikasını izah etti. Ama hadise duyulduğunda, küçük çapta bir kıyamet koptu. Ulus Allahlıktı ama, yok bu kadarı da fazlaydı.

Bir başka gün, bir şoför Başyazarın yazısını getirdi, yazı işleri müdürüne verdi. Sonra, taksinin faturasını uzattı. Yazı işleri müdürü rakkama baktı. Rakam fazla kabarık geldi.

"— Oğlum, sen buraya nereden geldin? Yakup Kadri bey Özdemir Caddesinde oturur. Oradan burası bu kadar tutar mı?"

Şoför, sözünden şüphe edildiği zehabı içinde sinirli, itiraz etti:

"— Doğrudan doğruya gelmiş değilim, abi! Evvela kolacıya uğradım. Oradan gömlekleri aldım. Gömlekleri götürüp MAS otobüslerine bıraktım. Kayseriye, Burhan Belgeye gidiyor. Buraya, ondan sonra geldim."

Yazı işleri müdürü gülümseyerek adamın ücretini verdi. Ama bu hadise de, hayli şiddetli tepkileri yol açtı. Ulus çiftlikti ama, yok bu kadarı da fazlaydı.

Gına getiren adam

Yakup Kadri Karaosmanoğlu Ulusun Başyazarlığını unutulmaz Hüseyin Cahit Yalçından tevarüs etti. Ama daha işin başında, bir hayrülhalef olmadığını belli etti. Türkiyenin en iyi romancısıydı. Ama en iyi romancıların mutlaka en iyi başyazar olmaları diye bir kaidenin bulunmadığını kısa zamanda ispat etti. Hiç kimseyle temasta değildi, hadiseleri günlerle geriden takip ediyordu, partinin politikası hakkında hiç bir fikri yoktu.

Fakat C.H.P. de kimsenin kimseye yüzü tutmaz. O bakımdan büyük romancıya başyazarlıktan vazgeçmesini söyleyebilecek tek kul çıkmadı. Görevi Genel Başkan Genel Sekretere, Genel Sekreter Genel Başkana attı, Karaosmanoğlu da tanesi 100 liradan -ayda 3 bin lira eder- yazmakta devam etti. Ama vakta ki potlar kırılmaya, parti müşkil durumda kalmaya, Hakkı Hoca ve hemen her gün tekrarlanan şoför hikâyeleri kulaktan kulağa yayılmaya başlandı bütün cesaret ele alındı ve üstada "Şey! Acaba siz iç sayfalara zaman zaman hatıralar yazsanız olmaz mı? Hani, bizim okuyucular sizin kaleminizden onu tercih edeceklerdir de.." diye çıtlatıldı.

Burhan Belge
Karakedi

Büyük üstad bir süre o işi yaptı. Bu arada başyazıları konmuyor, başka ve imzasız makaleler yayınlanıyordu.

Yakup Kadri Karaosmanoğlunun bütün bu devrede bir derdi daha vardı. Evi cehenneme dönmüştü. Dünyanın en sakin ve sinirsiz hanına olmaktan çok uzak eşi, Burhan Belgenin kardeşiydi. D.P. nin azılı kalemşörü 15 yıla mahkûm edilmişti.. Leman Karaosmanoğlu onun mutlaka tahliyesini istiyordu. Ağlıyordu, sızlıyordu, baş eti yiyordu. Tabii elinin altında daimi olarak Yakup Kadri Karaosmanoğlu bulunduğundan azabı o çekti.

Kısmi af çıkınca, büyük romancı için durum dayanılmaz hal aldı. Bir yandan evin içi, diğer taraftan evin dışı. Nihayet üstad kalemi yakaladı ve istifayı bastı.

C.H.P. Atatürk ilkelerinden taviz verdiği için partisini terkediyordu!

Ama bir tek gaf yaptı. Başkentin açıkgöz muhabirlerinin sıkıştırmasına maruz kalınca büyük devrimci af konusundaki görüşünü açıkladı: Toptan af istiyordu.

Her halde talihsiz C.H.P. bunu çıkartmamakla -yani Burhan Belgeyi çıkartmamakla- Atatürk ilkelerine ihanet etmişti!

Vergiler

Altın yumurta

Maliye Bakanı Ferit Melen gülerek:

"— Nerelerden, ne kadar vergi alınacağına dair bir şey söylemem. İlerde polemik konusu oluyor. Zararı bize dokunuyor bunların. Üstelik Vergi Reform Komisyonuna tesir etmek gibi bir durum da hasıl olabilir. Müsaade edin, Hükümetin tasarıları kabulünden sonra bunu açıklıyayım" dedi.

Kaçırdıkları Fırsat

Ne kadar güzel olurdu, Tabii Senatör sıfatını alıp teşrii hayata giren eski Komiteciler affın, kısmi affın lehinde oy verselerdi! Doğrudur; bunu yapabilmek bir büyük kültür, nefse ve hislere -tabiî ihtiraslarla beraber- hakim olmak meselesidir. Ama Komitede buna sahip bulunanlar duruma el koyabilirler ve arkadaşlarını sürükleyebilirlerdi. Olmadı. Arkadaşları onları beraberlerinde götürdü. Yazık!

Bu affa, bir takım kimselerin cezalarını çekmiş oldukları, onun için artık salıverilmelerinin gerektiği inancı içinde çıkarılmış affa oy vermekle 27 Mayısı koruma azminden kaybetmek arasında çok fark vardır. Eğer ikisi aynı manaya gelseydi, 27 Mayıs sabahının "Saat 3-6 arası operasyonunun mahir tertipçilerinin bir kısmı"ndan veya onların dümen suyundan giden, ya da onları kendi dümen sularında götürenlerden başka Devrimci kimse kalmazdı.

M.B.K. İhtilali yapan kuvvetlerin, ama bütün kuvvetlerin, memleketin sağlam kuvvetlerinin naibi olarak o devrin idaresini almış, sevilmiş, sayılmıştır. Onların şahıslarına karşı girişilen yakışıksız hücumlar, kendilerinde çok kusur ve günah bulan iyiniyet erbabını dahi, rencide etmekte, infiale sevketmektedir. Ama onların unutmamaları gereken husus, naibi oldukları kuvvetlerin gerçek hislerine, arzusuna, sonsuz Demokrasi aşkına ve kuvvetli temayüllerine tercüman olmaktan çıktıkları gün muallâkta kalacaklarıdır. İktidarda göründükleri devrede dahi, hataları yüzünden böyle bir duruma düştükleri kendi meçhulleri değildir. Herkesin hep birlikte yaptığı bir ihtilalden ebedi makam sağlayan tek, ama tek zümre olmalarından doğan kritik vaziyetleri milletin kendilerine gönül rızasıyla, seve seve verdiği o mevkii batılı manasıyla demokratik düzenin her hal ve şartta Meclisteki sarsılmaz savunucuları olmak suretiyle mayalandırırlar, bir lüzum haline getirebilirler. Ama aşırı uç olmak, onlara hiç bir şey kazandırmaz.

Çok büyüyebilirlerdi. Yapamadılar. Dengeyi bulamadılar.

Eski M.B.K. üyelerinden bir grup
Dikkat! çırpındıkça batılır

Bu, Hükümetin 5 yıllık planı finanse edebilmek için, akl-ı evvel politikacıların saklamakta ısrar etmelerine rağmen pek yakında yeni vergiler koyacağının delilidir. Vergisiz kalkınma olmayacağına göre, bunun şaşılacak bir tarafı yoktur. Şaşılacak taraf "Aman, vergi almak bizi oylardan mahrum eder. Bunları şimdiden açıklamayalım" zihniyetidir ve bunun şampiyonu Ekrem Alicandır. Halbuki Hükümet gayet açık ve samimi, bildirilmesinde mahzur bulunmayan müstakbel tasarrufları halka haber verirse bundan hiç zarar görmeyecek, bilâkis faydalanacaktır.

Konulacak vergiler. Plânın iç finansman için eski Plancılarla Hükümet temsilcilerinin bundan bir süre önce yaptıkları toplantıda üzerinde mutabık kaldıkları vergilerdir. İki taraf, Hükümetin -daha doğrusu Maliye Bakanlığının- hesap ve kitaplarının Hazineye 800 milyon liralık bir fazlalık getireceği hususunda fikir birliğine varmışlardır.

Bu hafta, 800 milyonun kaynağı aşağı yukarı belli oldu. 800 milyon liranın 650 milyon lirası vasıtalı vergilerden temin edilecektir. Bunun faydası, vasıtalı vergilerle temin edilecek gelirin tahsilinin kolay, üstelik alındığı yılkı gelirler içinde mütalâa edilebilmesidir. Ancak bu vergi adil değildir.

Vasıtalı vergilerin tasnifinde birinci dereceyi İstihlâk vergileri ve

Ferit Melen
Vergi mi? Aman, aman..

İstihlâk vergilerine yapılacak zamlar teşkil etmektedir. Arkadan resim ve harçlardan alınacak vergiler gelmektedir. İstihlâk vergilerinden ve zamlardan elde edilecek gelir, tahminen 350 milyon civarındadır. Bulların içinde Petrolden, tekel maddelerine kadar yapılacak zamlar mevcuttur.

Muamele vergilerinin artmasıyla elde edilmesi düşünülen meblâğ 150 milyon civarındadır. Bir 150 milyon lirayı da, resim ve harçlardan elde edilecek gelir sağlayacaktır.

Vasıtasız vergilerin birinci derecesini tarım ürünlerinden alınacak vergi teşkil edecektir. Gelir Vergisinde yapılacak tadilâtla elde edilecek olan bu vergileme 100 milyon liralık bir gelir sağlıyacaktır. Tarım vergisini takiben Servet Vergilerinde yapılacak değişiklikle bina ve arazi vergilerinin temin ettiği gelir artırılacaktır. Bazı muafiyetlerin kaldırılmasıyla bu verginin sağladığı gelir artışı 50 milyon olarak hesaplanmaktadır.

İleride -şimdilik sadece düşünce halindedir- Karayollarının da vergilenmesine gidilecektir.

BİR VESİKAMIZ VAR

"Bizim Radyo"nun Anatomisi

Bir verici istasyon, yıllardan beri, "Bizim Radyo" ismi altında sade ve iyi bir türkçe ile Türkiyeye hitaben yayın yapmaktadır. İstasyon Doğu Almanyadadır ve Moskova tarafından idare edilmektedir. Propaganda, komünist propagandasıdır. Ancak yayınlara bir türk yayını havası verilmektedir; Onun için Türkiyeden "memleketimiz", türklerden "biz" diye bahsedilmektedir Konuşanlar sık sık "Ben komünist değilim" diye lafa başlamaktadırlar. "Komünist" ve "komünizm" kelimelerinin mümkün nisbetinde az geçmesine dikkat edilmekte, değişik maskeler kullanılmaktadır.

Yayınlardan anlaşılan bir husus, bunları hazırlayanların Türkiye Radyolarını, Türk Basınını, Türkiye hadiselerini çok yakından ve günü gününe takip ettikleridir. Bazen Türk Basınında sabah çıkmış bir makaleden "Bizim Radyo"da aynı akşam bahsedilmektedir. Bu, haberlerin Türkiyeden "özel bir ulak" ile verildiğini göstermektedir. Telsiz asrında ve diplomatik anlaşmalar gereğince muafiyetli vericilerin bulunduğu bir devrede bunda fazla şaşılacak taraf yoktur.

Yayınları yapanlar bunların Türkiyede mümkün nisbetinde fazla dinlenmesini sağlamak amacındadırlar. Bunun için zaman zaman politikacılarımız veya yazarlarımızla polemiğe girişmek imkanları aramaktadırlar.

"Bizim Radyo"nun devamlı işlenen konular, ele alınan sınıflar, tabakalar ve meseleler, seçilen tahrik konuları, tuttukları şahıslar, gazeteler, dergiler ve müesseseler, çattıkları şahıslar, gazeteler, dergiler ve müesseseler. Ordu hakkında söylenenler, dış politika çizgisi itibariyle bir belirli tutumu vardır. Bu tutum, son aylardan biri ele alınarak tahlil edilmiştir. Netice ibret vericidir.

Devamlı İşlenen Konular

1 — Amerika Düşmanlığı: Konuların başında bu gelmektedir. Onu, biraz daha az aşırılıkta Batı Almanya düşmanlığı takip etmektedir. Halk, bilhassa bu iki memlekete ve o memleketler halkına kartı tahrik edilmektedir. "Bizim Radyo", organize edilmesini tavsiye ettiği mitinglerde kulanılacak sloganları da vermektedir. Hükümet daima "Amerikan Uşağı" olarak gösterilmektedir. Bu, savrulan küfürlerin en masumudur. Nazım Hikmetin bu konuda şiirleri okunmaktadır. Bunların biri şöyle bitmektedir: "Vatan çırıl çıplak yere serilmiş - Oturmuş göğsüne Teksaslı çavuş" (26.8.1962).

2 — Özel Sektör Düşmanlığı : Radyoda hemen her gün bir belirli devletçilik hakkında konuşmalar yapılmakta, sohbetler tertiplenmekte, o devletçilik övülmekte, bir takım hayali rakamlarla ve olaylarla özel sektör yerilmektedir. Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunundan Ortak Pazara girme teşebbüsümüze, hemen her vesileden bu istikamette faydalanılmakta, özel sektör bir başından ötekine "vurguncu",' "sömürücü", "karaborcası" diye tanıtılmakta, Hükümetin onların hükümeti olduğu söylenmekte ve bunun derhal harekete geçip devirilmesi tavsiye edilmektedir.

3 — İşçilerimize sınıf şuuru aşılama gayreti: "Patronlara, sermayeye, özel teşebbüse, sömürgeci Amerikaya hizmet eden Hükümete karşı İşçi Sınıfı!" Bu konuda tema. budur. "Sömürgeci Amerikalıya, Alamana, İngilize karşı koymak. İşte, değişik halk yığınları arasından gelen savaşın akımı.. Ankarada polis barikatlarını nasıl aştılar çıplak ayak koşan işçiler.. Bu mutlu uyanış, bu mutlu karşı koyuş günden güne gelişiyor" (17.8.1962) "Dalavere, dolap çevirmek, soymak, sömürmek bilgi olmadığına göre işçilerimizin bilgisi onları istismar edenlerinkinden çok yüksektir. İşçilerimizin bilgisi memleket işlerini İnönüden çok, ama çok daha iyi yönetmeğe yeter de artar bile" (9.8.1962).

Melih Cevdet Anday
Meçhul şöhret

4 — Hükümete itimatsızlık, otoriteyi sarsma gayreti: Her gün Devlet Başkanı, Hükümet Başkanı, Bakanlar ve idarecilerin halk önünde itibarlarının sarsılması için çoğu ya» lan haberler verilmektedir. Bunların kendi zevklerinde, memleketi düşünmeyen, sefadan hoşlanan kimseler olduğu belirtilmektedir. Bunların hayali maceraları, baskınlar nakledilmektedir. Halk Ordu, Polis ve Jandarma aleyhine kışkırtılmakta bunlara mukavemete çağırılmaktadır.

5 — Türk - Rus Dostluğu: Her vesileyle Türkiyenin ancak Rusyayla dost olması istenmekte, rusların bizi kollarını açmış bekledikleri belirtilmektedir.

6 — Tarafsız dış politika tavsiyesi: NATO ve CENTO başlıca hücum konusudur.

Ele Alınan Sınıflar, Tabakalar ve Meseleleri

1 — İşçi Sınıfı : "Bizim Radyo" sadece işçilerimize hitap ederken komünistlikten bahsetmektedir. İşçi sınıfına, siyasî doktrin olarak komünistlik tavsiye edilmektedir. "Komünistlik halkı sevmek, ileri ve haklıyı savunmak, yurtsever olmaktır" (1.8.1962). "Nerede Türk İşçisi varsa, orada Türk Komünisti de vardır" (9.8.1962). İşçi Türkiye İşçi Partisine girmeye ve faal olarak orada çalışmaya itilmektedir. "Türkiye İşçi Partisi görüşleri ile asıl Demokrasinin savunucusudur" (31.8.1962). "İş, bu politikayı, bu savaşı daha şuurlu bir sekle ulaştırmak için sendikaların Türkiye İşçi Partisini desteklemesindedir" (17.8.1962).

2 — Köylü — "İlericiler" köylere girmeye, köylüler ise açıkça isyana, ayaklanmağa davet edilmektedir. Tarım işçileri, işçi sınıfının bir parçası addedilmektedir. Köyle alakalı her konu, ancak tahrik açısından ele alınmaktadır. Meselâ, köylülerin kendi sularım getirme ve yollarını yapma işlerinde çalıştırılmaları kararını "Bizim Radyo" söyle tefsir etmektedir: "İşsiz köylüler gönüllü diye çalıştırılacak, bunlara Amerikanın istihsal fazlası yardımından senelik konserve gıdaları verilecek Yani ücret ödenmeyecek. tir. İşsiz köylüler boğaz tokluğuna sömürülecektir". (8.3.1962).

"Günün birinde bir silâhlı köylü hareketi patlak verebilir. Bana kalırsa verebilir sâdece değil, böyle bir hareket patlak verecektir de. Elbette Anadolunun her yanında değil. Ama bir mıntakada, yahut bir kaç mıntıkada böyle bir hareket beklenebilir". (29.8.1962).

3 — Öğretmenler, memurlar, subaylar : Köylüye ağalar ve çiftlik memurları, işçiye özel teşebbüs düş. man gibi gösterildiği gibi memurların önüne yüksek memurlar, subayların önüne generaller parçalanması gereken kimseler olarak atılmakta, bunların memleketi sattıkları ilân edilmektedir. İkide bir memurların tasfiye edileceği, memur ve subay haklarının yendiği söylenmektedir.

4 — Mutlu azınlık : Bunlar, yok edilmesi gereken alçak burjuvalardır. "Bizim Radyo"ya göre Mutlu Azınlıkın tarifi boldur. "Şehirlerde esnaflar, atelye sahipleri, küçük - büyük tüccar, büyük ithalatçılar, büyük ihracatçılar, milli sanayiciler, bankerler" (8.8.1962). "Hükümetin idaresini elinde tutan, sömürgecilerle ortaklaşan menfaatçi zümre", "Mecliste, Senatoda duruma hakim olanlar" (14.8.1962)

Seçilen Tahrik Konuları

1 — Komünist düşmanları : Radyoya göre, komünist Türkiyenin düşmanı değildir. Asıl, memleketin ilerlemesini isteyenlere karşı komünist diyenler Türkiyenin düşmanıdır. "Her şeye komünist damgasını vuranlar karanlık işlerini keyiflerince görebilmek için komünizm tehlikesini dillerinden düşürmüyorlar."

2 — Desteklenecek hareketler : Her türlü grev, işçi hareketleri, öğrenci gösterileri, yürüyüşler, "Müşerref Hekimoğlunun tavsiyesi hepimize parola olmalıdır. Müşerref Hekimoğlu diyor ki: Kanunların Meclise verilmesinin yaklaştığı şu sırada işçilerin hakları için savaşı hızlandırmaları, gösteriler ve protestolarla Meclise mebuslara baskı yapmaları gerekir" (29.8.1962)

M. A. Aybar - M. Hekimoğlu - D. Avcıoğlu
Kuzey ikliminin sevgilileri

Tutulan şahıs, gazete, dergi ve müesseseler

1 — Tatulan şahıslar : Mehmet Ali Aybar, Müşerref Hekimoğlu, Tahir Öztürk, Orhan Erkanlı, Orhan Kabibay, Tekin Avcı, Melih Cevdet Anday, Erdoğan Başar, Rıza Kuvas, Yunus Koçak.

2 — Tutulan gazete re dergiler : Vatan, Öncü, Yön (dergi).

3 — Tutulan müesseseler : Türkiye İşçi Partisi, Temel Hakları Yaşatma Derneği, Yapı - İş Federasyonu, Lastik - İş, Ereğli, Yapı İşçileri, 14'ler.

Çatılan şahıslar, gazeteler, dergiler ve müesseseler

1 — Çatılan şahıslar : Cemal Gürsel İsmet İnönü, Ekrem Alican, Turhan Feyzioğlu, Bülent Ecevit, Ferit Melen, Fethi Çelikbaş, Muhlis Ete, Mehmet İzmen, F. K. Gökay, Sahir Kurutluoğlu, F. Cemal Erkin, Necdet Uğur, Seyfi Demirsoy, Vehbi Koç, Kazım Taşkent, Şefik İnan, Muzaffer Sarısözen, Alpaslan Türkeş, Cavit Oral, Kasım Gülek. Patrik Athenagoras.

2 — Çatılan yayın organları : Tutulan üç yayın organından gayri bütün basın gününe göre yerilmektedir. Bunlar iki çeşit hücuma maruz bırakılmaktadır. Yeni İstanbul, Zafer, Son Havadis tipi gazeteler ırkçılık, turancılıkla itham olunmaktadır. Diğer tip gazeteler anti komünist, amerikalıların ve büyük sermayenin, memlekete hakim politikacıların emrindedirler.

3 — Çatılan müesseseler : C.H.P., Y. T. P. C. K. M. P, A. P, Hükümet, Türk - İş Konfederasyonu, Hür Dünya Sendikaları Birliği, Toprak Mahsulleri Ofisi. T. C. Ziraat Bankası ve Ordu.

YABANCI GÖZÜYLE TÜRKİYE

Economist

Görünüşe göre İnönü, artan politik dertlerinden bir müddet için kurtulmuştur. Son haftalar zarfında Türkiye Başbakanı Yassıada yargılamalarından sonra hapsedilmiş mahkûmlar hakkında af meselesinden dolayı yine kötü bir buhran ile karşılaşmıştır. Aynı meseledir ki, bu yaz başında uzun hükümet buhranına sebep teşkil etmiş ve İnönü yeni koalisyonu kurduğunda 25 Ekime kadar kısmi bir af getireceğini vadetmişti. Bu tarihten beri A. P. devamlı olarak ve sinsi bir şekilde toptan bir af için tahrikte bulunmuş ve cahil seçmenler üzerinde, affın memleketin ekonomik sıkıntılarına sihirli bir tesiri olacağı hissini uyandırmaya dahi çalışmıştır. Diğer taraftan Ordu ve talebeler her türlü affa muarızdırlar. A.P., İnönüyü hararetle desteklediğini bildirmiştir. Herhalde Parlâmentonun bu haftanın başında yaptığı gizli toplantıda biri onlara haddini bildirmiş olmalı. Bu dersin ne kadar müddet tesirli olacağı şüphelidir. Çünkü, Adalet Partisinin maziye olan aşırı bağı kolay yenilemiyecektir. Şayet, Menderes taraftarlarının kaderi hakkındaki kavga ile siyasi cephede hakikaten bir durgunluk devresi olursa, Hükümetin bu fırsattan istifade ederek ekonomik ve sosyal reformlarım süratle tatbik etmesi şayanı temennidir. Şimdilik yeni beş yıllık plân Hükümet ile plâncılar arasında finansman konusunda bir anlaşmazlık yüzünden tehlikededir.

Le Monde

Geçen hafta kendi partisi içinde hayli sigaya çekilen Bay İsmet İnönü, şu mülâhazada bulunmuştur: "Bugünki koalisyon denemesi benim için de, partim için de sonuncudur."

Cumhuriyet Halk Partisinin Başkan _ Generali, ilk defa olarak dostlarından bazılarının tenkidleriyle karşılaşmış değildir. Fakat bu defa Hükümet Başkanı, iyice yıpranmış ve yalnız kalmış görünüyor. Az buçuk yolunu şaşırmış az çok çehresini kaybetmiş olup seçkin kişileri Ankarada bulunan Halk Partisi endişededir. Militanları ise memleketteki diter partilerin rekabetine kargı koymaktaki güçlüğü gizleyemiyorlar. Bu Parti Meclisi, liderine karşı güvensizlik gösterecek kadar ileriye gitmiştir. Öyle ki Bay İnönü, ciddi olarak çekilmeği düşünmektedir.

Hiç kimse, bu defa İnönüsüz veya onun partisi dışında, hattâ partilerin Parlâmentodaki mebus sayısı ve aralarındaki birçok yakınlıklar dolayısiyle diğer üç parti (Köylü Partisi, A.P. ve Türkiye Partisi) nazari olarak bir, hükümet kurmağa muk tedir olmalarına rağmen, bir üçüncü koalisyon olabileceğine makul olarak inanmıyor.

L' Aurore

Muhaliflerinden özür dileyen bir Türk Başbakanı! İnanılır şey değil. Ama dün İsmet İnönü Büyük Millet Meclisinde bunu yaptı.

Aslında bu bile azdı. Yasaklanan D.P. tarafçılığının Menderesçilerini barındıran Adalet Partisinin Genel Merkezi çoğu öğrenci bulunan gözü dönmüşler tarafından altüst edilmiş ve arşivleri yakılmıştı Yine o sıralar, bu partiye eğilimli olan gazeteler de aynı akıbete uğratılmışlar' di.

Bu şiddet hareketlerinin sebebi nedir?

Gözetilen amaç, Yassıada hükümlülerinin toptan affedilmesi yolunda Menderesçilerin ve Menderesçi basının yönettiği kampanyanın en kestirme çarelerle durdurulması idi. İktidar Partisindeki koyu tutumlular, her çeşit yumuşaklığa karşı ayak diremekte ve cuntada yer alan pek çok subay tarafından gizliden gizliye desteklenmektedirler. Emniyet kuvvetlerinin yürekler acısı hareketsizliği ancak böyle yorumlanabilir. Tahripçilerin başı boş bırakılmaları için polislerle askerlerden talimat aldıkları şüphe götürmez.

Bununla beraber, Başbakanın bu alışılmadık davranışı olayların bir düzene sokulmasına yetecek midir?

Hayır. Aralarındaki uzlaşmazlığın memleketin geleceğini tehlikeye koyacağını akıllarına getirmeden, her iki taraf da karşılıklı, hınç duymaya, birbirlerini hırpalamaya devam edeceklerdir.

Yabancılar bunu görmekte, yargılamaktadırlar. Türkiyeye yardım konsorsiyumu, dün La Muette Şatosunda, O. C. D. E. himayesindeki ilk toplantısını yapmış, bulunuyor.

Gerçekten, yardım dileğinde bulunan bir ülke iç savaş belirtileri arasında görününce, borç verme durumundaki uluslar ona yardım ellerini uzatırken nasıl olur da çekinmezler?

Kuşku veren diğer bir konu da İsmet İnönünün durumudur.

Batılılara eksiksiz bir güven duyusu aşılıyan Türk devlet adamı, zaferler kazanmış bu ihtiyar asker 78 yaşına basacak. Yaşlılığın verdiği yorgunluğa anlamlı bir iç burkuntusu da ekleniyor. Güttüğü siyaset başarıya ulaşamadığından - 1960 Devriminden bu yana yararlı bir iş yapı lamamıştır - kendisinin umutsuzluğa düştüğü, hatta yerini başkasına bırakmıya hazırlıklı olduğu bile söylenmektedir.

Ama kime bırakacak?

Karşıt partilerden kimse çıkıp da ciddi olarak iktidarda başarı göstereceğini iddia edemez. Ne Adalet Partisinin sözde Başkanı General Gümüşpala, ne da ona rakip olan ve Yassıadada ölü Menderesin avukatlığını yapmış bulunan Burhan Apaydın- Yeni Türkiye Partisine hayat veren becerikli Alicana gelince, grubunun sayıca azlığı onu her umuttan öte bırakıyor.

Ne acı bir yoksulluk, ne zorlu bir gelecek! Çünkü, eğer Türkiye, Gazinin bu sihirbaz arkadaşının ellerinde de belisi doğrultanı azsa, ondan sonrası nice olur?

Die Welt

Nümayişler İnönü hükümetine karşı değil, Menderes taraftarı olan Muhalefete karşı yapılıyor. Fakat Başbakan İnönü, İhtilâlin neticesini işe karıştırmağa niyetli değildir. Kendisi Türk halkı gizli bir dahili harbe girişmediği takdirde, Türkiyenin ihtilâl devresine son vermesi lâzım geldiğine inanıyor.

Atatürkün silâh arkadaşı İnönü Parlâmentoda muhalefetin sert hücumlarından sonra kürsüye çıkıp, hükümet adına, nümayişçiler tarafından yapılan zararlar için özür dilediği ve Muhalefete ilerde emniyeti garanti altına alacağını vaadettiği zaman büyük anını yaşıyordu. Zayıfı beyaz saçlı adam duraklayan sesi ile, memlekette sükûneti muhafaza edeceğini haber verdiği anda salonda derin sessizlik oldu. Sözlerini çılgınca alkışlar takip etti."

TARİH

Naziler

Olmaz deme (*)

Derler ki, "Hiç kimse uşağı için Büyük Adam değildir." Bu, bir ingiliz lâfıdır ve çok doğrudur. Her Büyük Adamın bir de insan tarafı vardır, o taraf beşere mahsus meziyetlerle, kusurlarla doludur; o tarafları da en iyi uşaklar bilir. Uşakların yanında her şey mubah olduğu için onlardan gizli hususiyet kalmaz. Beşerin bir başka karakteristik vasfı şudur: Bir insanın bir miyon meziyeti olsun, siz onun bir kusurunu gördünüz, öğrendiniz mi artık onun, sizin nazarınızda iade-i itibar etmesine imkân yoktur!

Bugün, aradan geçen yılların arkasından, Hitler diye bir adamın, bir Adolf Hitlerin bütün Almanyaya hükmetmiş olmasının akıl alan tarafı yoktur. Almanya, bütün Almanya kendisini bir adama, üstelik Adolf Hitlere teslim etmiş olsun! Bu, gerçekten inanılacak bir olay değildir.

Niçin? Almanya hakkında övgü plânında çok, pek çok şey söylemek kabildir. "O Almanya ki Beethoven'leri, Wagner'leri, Goethe'leri, Nietzsche'leri, Kant'ları, Bismarck'ları, Frederick'leri yetiştirmiş, insanlık âlemine hediye etmiştir.." Hitlere gelince, o kara kaplı kitaptadır: "Bir onbaşı!" O onbaşının, o dâhileri yetiştirmiş alman milletinin Mareşallerine, Generallerine, Amirallerine hükmetmesinin anlaşılır tarafını bulmak gerçekten zordur.

Bu bakımdan Hitler, bir "Harikulade Kader" e sahip olmuştur. Bunun üzerinde münakaşa etmek dahi caiz değildir. Ama, o "Harikülade Kader" e sahip olanların Hitler ne ilkidir, ne sonuncusudur. Tâ Adnan Menderese kadar, Tarih bu tip kimselerle doludur. Bir belirli açıdan bakıldığında yerlerine hiç lâyık görülmeyen bunların müşterek akibetleri milletlerinin veya kendilerinin, yahut her ikisinin tarifsiz felâketlere garkıdır.

Ancak bir nokta vardır ki, hele araya geniş zaman mesafesi girdiğine göre teşhisi kolaylaşmıştır: Bu, "Harikulade Kader" e ilk bakışta sahip görünenler, aslında, milletlerinin bir kusurunu bir rahatsızlığını, bir deformasyonunu şahıslarında bulunduran ve o itibarla geniş halk kütlelerinin o temayüllerini sembolize eden kimselerdir.

Hitlerin sırrı, burada yatmaktadır.

Temeldeki mesele

Bir Avusturyalı onbaşı, Almanyanın hakimi oluyor. Hem de, Almanyanın Şansölyesi seçildiği günün arefesine kadar alman dahi olmak lüzumunu hissetmemiş, yahut fırsatını bulamamış ve avusturyalı kalmıştır. Hangi avusturyalı? Kültürün beşiği Almanyada, hiç tahsili olmayan, bütün kültürü kulaktan kapma bilgiye dayanan veya gelişi güzel okuduğu kitapların muhassalası bir "Viyana Serserisi". Hitlerin kuvveti, devrinde hakim olan cereyanlara doğru teşhis koyması ve bunların istismarında meşhur Machiavelli'ye taş çıkartan bir taktik kullanmasıdır.

Eğer Churchill bir alman olsaydı. Hitler olurdu. Hitler ingiliz doğsaydı. Churchill'in yerini alırdı. Bu, elbette ki bir spekülasyondur. Fransızlar "Teyzemin tekerlekleri olsaydı, araba olurdu" diye bu tara düşüncelerle alay ederler. Ama gerçek şudur ki. ikisi de normal insanın üstünde vasıflara sahip olanlardan Churchill ingilizlere has karakterleri, Hitler ise alınanlara has karakterleri ön plâna almış şahsiyetlerini onun üzerine bina etmişlerdir.

Hitlerin harikulade macerasında talihin rolünü aramak kabildir, kaderin rolünü aramak kabildir, şart-

Adolf Hitler
Harikulade macera

(*) Bu serinin ilk yazıları "Memleket", "Adam", "Darbeci", "Kitap", "Politikacı", "Steresmann", "İktidar Yokuşunda", "Hedefe Doğru" "İktidarda" ve "Saat 12" başlıkları altında AKİSin 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432 ve 433. sayılarında yayınlanmıştır.

"Alman Reich'ının ve milletinin Führeri".
...Lâf ile verir nizamat

ların rolünü aramak kabildir, etrafındaki başka faktörlerin rolünü aramak kabildir. Bunların hepsi derece derece tesir etmişlerdir. Ancak topu, bir tek hususa bağlı kalmışlardır: Hitler almandır. Hitler alman bulunmasaydı, Hitler Birinci Dünya Harbi Almanyasında politika yapmasaydı, Almanya o Almanya olmasaydı Führer Viyananın serseriliğinden, terfi etse etse Berlin serseriliğine geçerdi.

Almanya bir Hitler beklediğinden dolayıdır ki Avusturyalı Serseri "Alman Reich'ının ve milletinin Führeri" olmuştur. İhtilâl sonrası Fransası bir Napoleon'a muhtaçtı. Mutlaka Türkiyeyi almak gerekirse, denilebilir ki çok partili rejime geçmiş Türkiyeyi Adnan Menderes paklardı. Öteki müşterek taraf şudur: Ne Napoleon'u, ne Hitleri ve ne de Menderesi kader paklamamıştır. Zira bunlar, kuyruklu yıldızların göz kamaştırıcı parlaklığını benliklerinde temsil etmişler, ama bir Çoban Yıldızının devamlılığını elde edememişlerdir.

Hitler ve deha

Hislerinden uzak olarak "Hitler Hadisesi" üzerinde kafa yoranların müşterek inancı, bu adamın bir dâhi olduğudur. Dahi Hitler, her sınıfı ve her tabakasıyla, meşhur Prusya Ordusuna ve Alman Sanayiine kadar bütün alman milletini arkasından sürüklemeye muktedir olmuştur. Zira, bu milletin hislerinin ne olduğunu anlamış, o nabza göre şerbet vermiştir. Versay Andlaşması, Ordunun dağıtılması, Harp Tazminatı, mağlûbiyetin getirdiği mahcubiyet, iktisadi ve mali sıkıntılar Hitlerin asıl silahlarını teşkil etmiştir. Böyle bir ortam içinde faaliyet göstereni politika esnafı ekmeğe yağ sürmüştür. Bir hasta, ihtiyar, oyuncu Cumhurbaşkanı ve onun etrafındaki entrikacılar Hitlerin yoluna asfalt dökmüşlerdir. Nihayet, sorumluluğunu müdrik bulunmayan bir Meclis rejimin cellatlığı rolünü ifa etmekten çekinmemiştir. Düşünmek lâzımdır, o kültürlü alman milletinin gözleri önünde aşırı sağ ile aşın sol elele verip demokratik düzeni sarsmak için türlü tertiplere girişmişlerdir de memleketin sağlam kuvvetlerinin kılları dahi kıpırdamamıştır.

Bu kıpırdamamada, Hitlerin uyutma kudretinin tesirini inkar edecek kimse yoktur. Ama o kuvvetlerin uyuma istidadını da görmemek kabul etmemek kabil değildir.

Sağlam Kuvvetler

Hitler, pek âlâ o kadere sahip olmayabilirdi. "Hitler Hâdisesi" nin inanılmaz tarafı, adamın böyle bir kadere sahip olabilmesidir. Ama unutmamak lâzımdır ki 1930 Almanyasının gözleri önünde bir Hitler Tecrübesi yoktu, Nitekim 1945'te Almanya aşağı yukarı 1918 şartları içinde kendisini ikinci defa bulduğunda bir Hitler değil, bir Adenauer duruma hakim olmuş ve memleketini saadete götürmüştür. Bir millet, bir memleketin sağlam kuvvetleri bir tek halde affedilmez: Gözlerinin önünde misal varken inattan veya hislere kapılmış olmaktan dolayı yanlış yola sapmak! Almanya bunu yapmamıştır. Başka milletlerin bunu yapmaması için bir mücadele mevcuttur.

Hitler Führer olmak için öteki aşırı ucu iki istikamette kullanmıştır. Bir yandan onunla işbirliği yapmış ve elde edilen kuvvetle demokratik düzeni yerle bir etmiştir. Öteki tarafta, onu bir umacı diye kullanmış ve bilhassa varlıklı sınıfa "Sizi ondan ancak ben kurtarırım" türküsünü söylemiştir. Alman zenginlerinin, alman gençlerinin, alman aydınlarının ve nihayet heyeti umumiyesiyle Reichsweir'in en sonda Hitlerin yanında yer almasını böyle izah etmek kabildir. Denize düşen yılana sarılır derler. Versayın denize ittiği Almanya Hitlere sarılmıştır. Almanyanın talihi, böyle bir devrede bir Atatürk, hiç olmazsa bir Adenauer bulsaydı değişirdi. Bu iki tip Büyük Adam da o devrede görünmemişler ve meydanı Adolf Hitlere bırakmışlardır.

Hitler Hâdisesinin üzerine eğilmiş bütün yazarlar bir noktada müttefiktir: Führere karşı Harbin son senelerinde girişilmiş suikaste kadar Reichsweir diktatörü devirmek kudretini elinde tutmuştur. Aslına bakılırsa Ordu demokartik düzene bağlı bulunsaydı ve-bir kapalı rejimin memleketi nereye sürükleyeceğinin emsali olsaydı alman general ve mareşalleri avusturyalı onbaşıya işin başında dur derler ve ona fırsat dahi vermezlerdi. Ama, bu askerler, bu Ordu Hitlerin edebiyatında kendi görüşlerinin akislerini bulduklarından dolaydır ki seslerini çıkarmamayı tercih etmişler, sükûtları ve sükûnetleriyle yeşil ışığı avusturyalı onbaşıya yakmışlardır. Hitlerin meharetini burada aramak lâzımdır.

Politikacılar

Hitlerin Almanyanın başına musallat olmasında politikacıların günahı memleketin sağlam kuvvetlerininkinden aşağı olmamıştır. Politikacılar Almanyanın asıl meselesinin ekonomik ve sosyal olduğunu anlayamamışlar, kendinden geçmiş Cmhurbaşkanının gölgesinde adi politika ve entrika yapmayı tercih etmişlerdir. Her memlekette Hindenburg'un -kompleks

Hitler nazizmin ilk günlerinde
Kandır kandırabildiğin kadar

Ford

İstanbul Bayii

MOTÖR LİMİTED Şti.

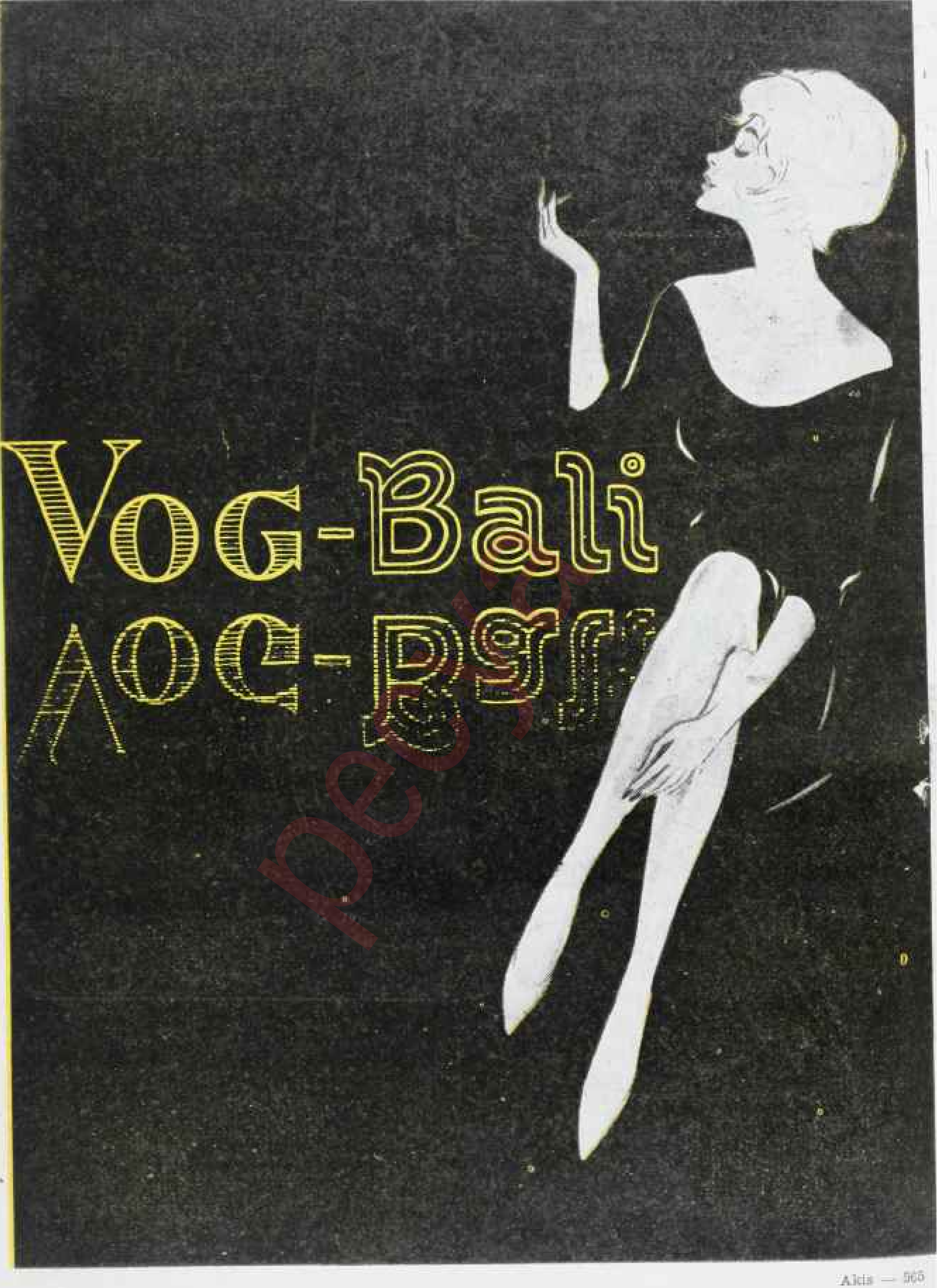
Doğu Palas, Taksim, Tel.: 47 10 30

İzmir Bayii

EGE MAKİNE ve TİC. A. Ş.

Gazi Bulvarı, Tel.: 36 9 53

Faal - 6532 — 56.

Vog-Bali

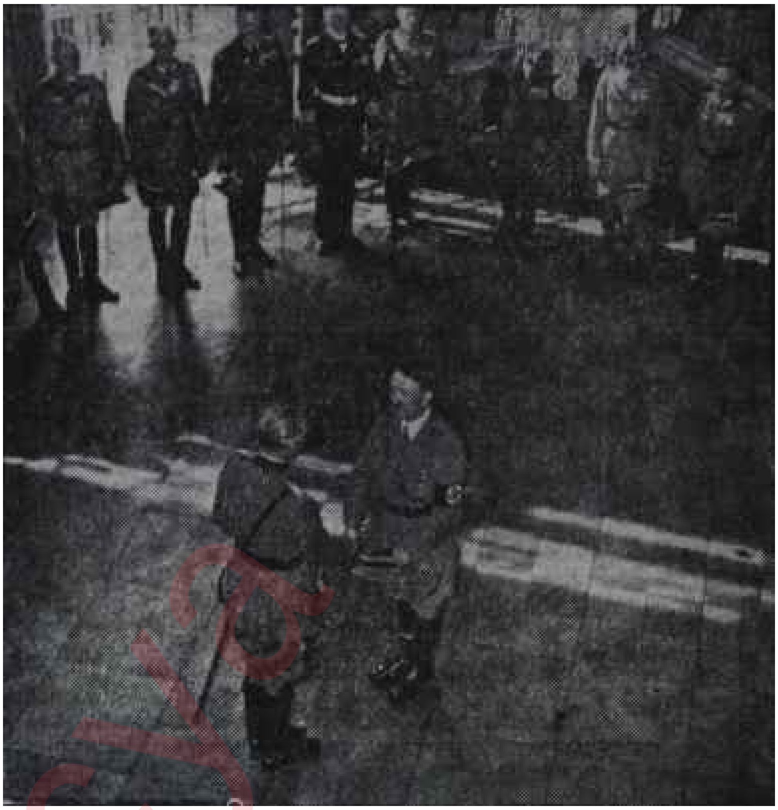
sahibi olduğu için kendisini asıl rahat ettirecek alternatifi görmemiş ve bütün şanını, şerefini yitirmiştir-, onun yamacındaki Von Papen'lerin, General Von Schleicher'lerin ve onların zaaflarından faydalanan sergüzeştçilerin eşini bulmak kabildir. Politikacılar onların hepsine kulaklarını tıkayıp asıl dertlerin üzerine eğildiler mi, millete elle tutulan ve gözle görülen iyileşmeyi hissettirdiler mi, siyasi düzenin bozulmasından korkmayıp -hele Ordu arkalarındaysa- iktisadi ve sosyal düzeni kurdular mı, sırtlarının yere gelmesinin imkânı yoktur.

Almanyada bu yolu, unutulmaz Steresmann tutmuştur. Ama kader, onun devamlı başarı kazanmasına imkan bırakmamıştır. Askerlikte de durum aynıdır. Mükemmel muharebe planı yaparsınız. Bir tek faktör vardır ki, ona hakim olmanız imkansızdır: Şans faktörü Bir beklenmedik hadise olur, bütün tertip bozulur, şartlar değişir ve plan başarısızlığa uğrar. Steresmann'ın politikası bu çeşit bir kazanın akıbetini sineye çekmiştir. Bir defa Steresmann erken ölmüştür. İkincisi. 1929 Dünya Buhranı Almanyayı şiddetle çarpmıştır.

Steresmann Almanyası, o mesut ve bahtiyar, işleri tıkırında Almanya bir an için hatırlanmalıdır. Hitler silinmiştir. Nazilik silinmiştir. Melanet ölçeklerinin, bataklık güllerinin hepsi solmuştur. Neden ? Yaşama, nefes alma imkanları kalmamıştır da ondan.. İşsizlere iş bulunmuştur, refahın yolu tutulmuştur, bunların neticesi vatandaş ceplerinde görülmeye başlamıştır. O halde Hitlerin izinden kim gidecektir?

Almanyada işin başından beri demokratik düzen tez, bunun aleyhindeki görüşler antitez olmuştur. Tezde "iş olduğu" süre antitez zayıflamış silinme yolunu tutmuştur. Ancak o yönde şüpheler tereddütler belirdiği zamandır ki Almanyanın sağlam kuvvetleri "Lanet olsun! O sistem yürümüyor, demek. Demokrasi olmadı. Al baştan!" diye heyecanlanmakta, ipin ucunu kaçırmakta, kafasıyla değil kalbiyle düşünmeye, hadiseleri tartmaya başlamışlardır.

Halbuki eğer tehlikeli günlerde bir Meclis ekseriyeti Weimar Cumhuriyetinin Reichstag'ında belirmiş olsaydı, politikacılar sorumluluklarını yüklenselerdi, bilmem kaç yıl sonra yapılması gereken seçimleri düşünecek yerde Almanyada bir daha seçim yapılıp yapılmayacağını hesaba katsalardı alınanların da, dünyanın da pek çok ıstırabı çekilmezdi. Ama politikacılar birbirine girince, Steresmann'ın Refah Politikası karşısında süngüsü düşenler süngülerini yeniden bilemişler ve onu, memleketi felâkete götürenlerin emrine vermekten kendilerini kurtaramamışlardır.

Muhteşem Hitler
...ve zavallı Almanya

Şakacıktan..

Hitler, ömrünün büyük kısmında ciddiye alınmamıştır. Hattâ Şansölyelik makamına geçip oturduğunda, herkes onu parmaklarının ucunda oynatabileceğini hayal etmiştir. Hitler hep bir şaka gibi görülmüştür. Tâ, tecrit kampları ve S. S. zulmü gözleri açıncaya kadar..

Zaten Hitlerin kaderine o bakımdan bir Yanlışlıklar Komedisi demek kabildir. Demokratik düzeni ve onun hükümetlerini alaşağı etmek için uğraşanlar kopacak kıyametin kendilerini iktidara getireceği hayali içinde ortalığı karıştırmışlardır. Herkes sanmıştır ki doğacak met ve cezir hareketinde kendisi kıyıya yaklaşacak, kendisinden başka herkesi sular alıp götürecektir. Hitlere para veren zenginler, ona mani olmayan Ordu, birbirlerinin kuyusunu kazan politikacılar, kör sendikacılar böylelikle demagog vasıfları kuvvetli bir alet satın aldıkları inancıyla bıyıkaltından gülmüşlerdir. Aslına bakılırsa, kudret mevkiine geçinceye kadar ciddiye alınmamak, Napolyon dahil, bütün "avamdan gelme diktatör" lerin kaderini teşkil etmiştir. Bu, sırta geçirilen kudret hırkasının ne sihirli bir kisve olduğunun hesaba katılmamasının neticesidir.

Milletlerin hayatında, bazen "kolektif çılgınlık" halleri oluyor. Hitler gelmeyebilirdi. Geldi. Hitler devirilebilirdi. Devrilmedi. Bizim "Basiret Bağlanması" dediğimiz hâdise alman milletinin başına gelince bir adam şimdi insana inanılmaz gözüken, ürpertici ve şaşırtıcı kaderinin sahibi oldu. Toplumlarda "kolektif çılgınlık"ı önlemekle görevli kuvvetler bu çılgınlığın kendisine kapılıp tozkoparan fırtınasınn girdabına girdiler mi gözgözü görmüyor ve her şey "kim vurdu" ya gidiyor.

Hitler Macerasının verdiği ibret dersi budur.

Doğu - Batı

Berlin, Küba ve ötesi..

Bir süredir zihinlerde dolaşan ve diplomatların kapalı kapılar arkasında dillerinin ucuna gelen bir konu bu hafta aleniyete intikal etti. Doğu ile Batı arasında bugünlerde bir krizin patlak vereceği biliniyordu. Bunun iki "çıban başı"ndan çıkacağı da malûmdu: "Berlin ve Küba. Berlinin mahiyeti de meçhul değildi. Ama Kübanın bir yeni faktör getirmesinden çekiniliyordu: Türkiye! Amerikan Dış Yardım Programının Kongrede müzakeresi sırasında senatör ve milletvekilleri meseleyi açık açık ortaya attılar. Böylece» bir ışık, kapalı kapıların arkasını aydınlattı.

Amerika, "Bağrına Saplanmış Hançer" saydığı Küba karşısında, Güney Eyaletleri halkının zencilere karşı duyduğu endişenin benzeri bir endişe duymaktadır. Yani bunda gerçekler derecesinde hisler de rol oynamaktadır. Sıhhatli, çengin, rahat ve güven içinde amerikalı, kolay telaşa kapılan, paniğe müsait bir tiptir. Hemen ayağı dibine yerleşmiş Castro bu insanları fena halde tedirgin etmektedir. Kübanın bir komünist üssü olması ve üstünde Monroe'den beri yabancı rüzgarın bile esmesi Washington'ca iyi karşılanmayan Amerika kıtasının düşman tesirler altında kalması Amerika umumi efkârını dehşete düşürmektedir.

Amerika bu psikoza kapılınca ve Kübayı mesele yapınca, Kübanın Birleşik Devletleri tedirgin etmesinde menfaati olan Rusya bir çok "Bağıra Saplanmış Hançer"in de Moskovayı rahatsız ettiğini söylemeye başladı. Bunların başında Türkiye gelmektedir. Amerikanın endişesinin gerçek olmasına karşılık Rusyanın endişesi tamamiyle sunidir ve bir "mukabele-i bilmisil"dir. Zira Moskova, Batı Blokunun tecavüz niyeti taşımadığından emindir, hele Türkiyeden bir tehlike gelmeyeceğini mükemmelen bilmektedir. Ama "bir şey"e "bir şey" söylemek lâzımdır. Rusya, Türkiyeyi seçti.

Amerikan Kongresinde ele alınan husus bu oldu. Türkiye Amerikanın Küba konusundaki "hissi hassaslık"ını anlamış olduğundan türk armatörlerinin "Meşum Ada"ya sefer yapmalarını engelledi. Bu dostluk gösterisi amerikalıları ziyadesiyle memnun etti. Kongredeki görüşmeler sırasında New York'un tesiri senatörü Javits Kübadaki Sovyet mevcudiyeti ile Türkiyedeki Amerikan Askeri Yardım Heyeti arasında Krutçefin iddia ettiği gibi bir benzerlik bulunmadığını söyledi. Sonra, farkları anlattı:

"— Farklar şunlardır: Evvelâ Türkiyenin, halkı temsil eden bir hükümeti vardır. Türkiye bir NATO üyesidir ve NATO saldırıcı değil, savunucu bir pakttır.."

Javits ilâve etti :

"— Türkiye ile Kübanın durumları arasında hiç bir benzerlik yoktur."

Bu, Moskovanın bilmediği bir açıklama değildir. Moskovanın bildiği iki diğer noktanın birincisi, Amerikanın Türkiyeyi "Amerikaymış gibi" savunucağı hususunda kati teminat vermiş olduğudur. Bir ay kadar önce Başkan Yardımcısı Johnson bu hususu Ankaraya, bir kaç defa önce de Washington. Birleşmiş Milletler toplantısına katılmış dirayetli Feridun Cemâl Erkine temin etti. Moskovanın bildiği ikinci nokta şudur: Gürültüye pabuç bırakmayan Türkiye değişmemiştir. Türkiye için motto, 1946'larda Rusya bize şartlar dikte etmeye kalktığı günlerdeki motto'dur - zaten Türkiyenin kaderi de gene aynı adamın elindedir-: "Türkiyeye dostları yardım ederlerse

Amerika - Küba ve Rusya - Türkiye

..Masal ve ötesi

Türkiye kendisini Rusyaya karşı daha iyi savunur. Ama Türkiyeye dostları yardım etmezlerse, Türkiye kendisini Rusyaya karşı gene savunur."

Şantajın diplomaside geçer akçe olduğu, bir devirde bu motto o işe pek yaramaz ama, herkesi bazı sürprizlerden koruma fazileti vardır. Türk dış politikası hep bu olmuştur.

Yemen

Arap saçı

Dünya gazeteleri -bizimkiler ve ötekiler- bu hafta bir meseleyi parmaklarına doladılar: Yemen İmamı sağ mı, değil mi? İmamın ölüsünü de, dirisini de gördüklerine dair yemin edenlerin demeçleri sütunları doldururken, çok daha sessiz sedasız şekilde iki kişi haftanın başında Mısırdan Yemene uçtular. VAA. uçağındaki adamlar, Enver Sadat ve Kamaleddin Rifat, B. A. C. Başkanlık Şûrası mensubu ve Başkan Nasırın yakın arkadaşı idiler. Yemende İhtilal lideri Abdullah Sallal ile Yemenin B. A. C. ne katılması meselesini konuşacaklardı.

Yemen durumu, henüz aydınlanmış değildir. Düşürülen İmamın amcası ve Yemenin Birleşmiş Milletler Başdelegesi Emir Hasan hemen New York'tan Suudi Arabistana gelmiş ve İhtilâle mukavemet eden Yemenli kabilelerin başına geçerek bir karşı ihtilâl hareketini teşkilâtlandırmaya başlamıştır. Arabistan yarımadasının ihtilallerden pek fazla hoşlandığı iddia edilemiyecek olan iki krallığı, Suudi Arabistan ile Ürdün ise bir yandan Emir Hasana el altından yardım yapmakta, diğer yandan da Yemenin kuzeyinde Suudi Arabistan sınırında asker toplamaktadır.

Buna karşılık, B. A. C. Suriye ve Irakda ihtilâl hükümetini hemen tanımış ve B. A. C. 50 mısırlı uzmanı yeni idari teşkilâtın kurulmasına yardım etmek üzere Yemene göndermiştir. Ayrıca Nasır, Albay Sallatın 1956 tarihli Cidde Paktına dayanarak B. A. C. den yardım istemesi üzerine Yemene silâh ve malzeme sevkine başlamıştır.

Hafta başında Yemene gelen iki mısırlı, ilk plânda, İhtilal Hükümetini ayakta tutmak için B. A. C. nin neler yapabileceğini tetkik edecek, daha uzun vadeli olarak da Yemeni ilhak imkânlarını hazırlayacaklardır.

Arap dünyasında terazinin ibresi, Nasıra doğru biraz daha eğilmiştir.

BİR ADAM TANITIYORUZ

Sakallı Fidel

Küba 6,5 milyonluk bir ada. Toprağı verimli. Zengin maden yatakları var. 5 milyon ton şeker çıkarıyor* Fert başına ortalama yıllık milli geliri 374 dolar. 20 Latin Amerika memleketi arasında ikinci.

Batista tipik bir Güney Amerikalı diktatör. Hırsız, ahlaksız, halktan uzak. Yabancı şirketlerle işbirliği halinde halkı sömürüyor. Servet iyi dağıtılmadığı için halk sefalet içinde.

Fidel Castro ismi Batista diktatörlüğünün ilk yıllarında duyuluyor. 27 yaşındaki genç avukat, Batistanın Senato seçimlerini tehir etmesi üzerine arabasını ve hukuk kitaplarını satarak 150 kişilik bir grup teşkil ediyor. Fakat 1953 deki ilk ihtilâl teşebbüsü tam bir başarısızlıkla sonuçlanıyor. Tevkif edilen Castro mahkemede saatlerce süren bir hitabet maratonu ile ihtilalin mükemmel bir savunmasını yapıyor. "Biz hür bir ülkede doğduk. Bu Ada birisinin kölesi olacağına Okyanusun dibine batsın daha iyi" diyor. "Alçakca sömürülen 900 bin isçi ve çiftçinin ümid edebileceği tek şey bütün sene çalışmak, rahat yüzü görebileceği tek yer de mezar." Bu meşhur konuşmasını "Beni mahkum edin. Umrumda değil. Tarih beni affedecek" diye bitiriyor.

Fidel mahkûm oldu, iki yıl sonra da affedildi. O zaman ikinci bir ihtilâl hazırlığına girişti. Sierra Maestra dağlarında uzun bir bekleyişten sonra da iktidarı aldı.

32 yaşında idi. Başarı ile yürüttüğü hürriyet mücadelesini kazanmıştı. Önünde yeni bir ufuk açılıyordu. Haksızlığa, hürriyetsizliğe, anime son verecekti. Açlığı, sefaleti yenecekti. Bir anda bütün dünyama dikkatini üzerinde topladı. Geri kalmış ülkeler onu yeni bir yolun sembolü olarak gördüler: Hem hürriyet, hem refah getirecekti.

İlk günlerde birbuçuk veya iki yıl içinde hür seçimlerin yapılacağına dair söz verdi. "Partilerin tekrar teşkilâtlanmak için zamana ihtiyaçları vardır" diyordu. "Eğer yarın seçim yaparsak biz kazanırız. Fakat halk çabuk bıkar. Bir buçuk yılda halk bizden epeyce bıkabilir."

İhtilalin balayı uzun sürmedi. Önce partiler kapatıldı, sonra seçimden vazgeçildi. Bugün ihtilâl dört yaşındadır. Havana sokaklarında iki üç günde bir gene bombalar patlıyor. "Bozguncu faaliyetler"inden dolayı bir takım insanlar gene ortadan kayboluyor. Yapılan bir çok müsbet hamlelere rağmen halkın refah seviyesinde önemli bir değişmenin sağlandığı çok şüphelidir.

Castro bu güçlükler arasında bocalarken bir sabah kendisinin "Marksist - Leninist" olduğunu keşfetti. Artık yeni bir devre başlıyordu. Sovyetler Birliği ile gittikçe sıkılaşan işbirliği ve Kübaya Sovyet teknisyenlerinin gelişi bu devrededir. Bununla beraber Castro'nun komünist olup olmadığı meselesi henüz halledilmiş olmaktan uzaktır. Geçenlerde Birleşmiş Milletlerde Fidel Castro ile karşılaşan Krutçefe bu soruyu soran gazeteciler ondan şu cevabı aldılar:

"— Castro'nun komünist olup olmadığını bilmiyorum. Ama ben bir Fidelistim."

Piyasa

İmtihan!

Ankarada, Kızılay Meydanında gençler nümayişe başladıkları zaman ve bilhassa bu nümayişler İstanbula sıçradığında bir endişe yürekleri kapladı. Endişe, "Sade Vatandaş"ın endişesi oldu. Dolmuşlarda, tren kompartımanlarında, şehirlerarası sefer yapan otobüslerde, kahvelerde ve nihayet aile toplantılarında bu konu konuşuldu. Konuşanlar, hangi cepheden olursa olsun, gürültü çıkaranlara kızdılar. Bir kısmı "Ama bu gençler de çok oldular" dedi. Bir başka kısmı "Ama ötekiler de hak ettiler" fikrini savundu. Tutulan taraf hangisi olursa olsun, konuşmalar aynı tarzda bitti:

"— Yahu, tam işler açılmıştı. Çalışan adam para kazanmak imkanını bulmuştu. Bir canlılık başlamış, piyasa kıpırdamış, hatta hız alma yolunu tutmuştu. Sırası mıydı, bunun? Haydi, şimdi her şey yeniden altüst olacak.."

Hadiselerin durulduğu ve sükûnetin avdet ettiği bu hafta "Sade Vatandaşlar"ı bir sürpriz -ama bu sefer tatlısı; zira "sade vatandaş"îar daha ziyade sürprizin tadsızına alışmışlardır- bekliyordu: Piyasa aldırmadı bile.. Haftanın ortasında İstanbulun, Suftanhamamında iş gören bir tüccarı kendisiyle bu konu görüşüldüğünde güldü ve:

"— Biz artık kös dinlemişiz, bey!" dedi.

Bir başka, ama çok daha büyük çapta iş adamı ise şu hikâyeyi anlattı:

"— Adam, binanın dokuzuncu katından düşmüş. Hiç bir şey olmadan kurtulmuş. Bir müddet sonra, bir başka binanın sekizinci katından düşmüş. Gene atlatmış. Kendi oturduğu onuncu kattan düştüğünde ise bir ahbabına dehşet içinde haber vermişler:

— Seninki, onuncu kattan düştü!

Ahbap gülmüş:

— Boş ver.. Alıştı. Bir şey olmaz!."

Sonra ilave etti:

"— İşte biz, ciddi piyasa, o vaziyetteyiz."

Çanlar ne zaman çaldı?

Piyasada esaslı panik, yani halkın bankalara koşup parasını çekmesi ve bütün siparişleri iptal edişi son yıllarda üç hadisede göze çarptı:

— Kore krizi
— Irak krizi
— İhtilal krizi

İhtilalden sonra çekingenlik, öteki hallerdekinin aksine, yıllarca devam etti. Ama, 22 Şubat bile fazla bir telaşa yol açmadı. Zaten piyasa 22 Şubatın farkına varıncaya kadar sergüzeştçiler tasfiye edilip rafa kaldırılmışlardı. Başkentte merkezi bulunan büyük milli bankalardan birinin Umum Müdürü gülerek şöyle dedi :

"— Umumiyetle, endişe hissettiğimiz anlarda tedbirlerimizi alırız. Lüzum dahi görmedik. Daha ihtiyatlı arkadaşlarımızdan bazıları tedbirlerini aldılar. Bugün Türkiyede bir mali panik bahis konusu bile değildir. Zira her ciddi banka bütün ihtimalleri karşılayacak durumdadır. Ama biz haklı çıktık. Onlar da geniş nefes aldılar."

İşlerde bir "nefes borusu tıkanıklığı"nın görülmemesinin bir önemli sebebi vardır. Hız, bir kere alınmıştır. Ufak tereddütler, bunu durduracak kuvvetten mahrumdur. Zira iş âlemi öyle bir âlemdir ki geç harekete geçer, geç durur. Başlanmış teşebbüsler sekteye uğratılmamıştır. Hatta yeni alışverişler ve yeni siparişler olmuştur.

İkinci bir sebep, seçimlerden sonra geçirilen ve her seferinde "Öldük! Bittik! Nereye gidiyoruz?" feryatlarına yol açan bunca tecrübeden sonra, bunların hepsi nizam ve otoritenin zaferiyle sonuçlanınca gözlerin açılmış olmasıdır. Şimdi böyle hallerde "Öldük! Bittik! Nereye gidiyoruz?" feryatları yerine "Canım, bir şey olmaz.." inancı ağır basmakta ve dengeyi bozmamaktadır.

Beklenen tedbirler

Ama, gündelik hadiselerle tedirgin olmak huyunu terketmiş bulunan iş aleminde Hükümetin vaad ettiği halde hala bir türlü getirmediği tedbirler fren rollerine devam etmektedirler. Bunların başında, icra ve iflâs Kanununun namuslu iş adamı için handikap teşkil edip dürüst olmayanlara prim tanıyan hükümleri gelmektedir. Bu, Başbakana bundan aylar ve aylar önce, İstanbula gidip iş alemiyle temas ettiğinde ifade edilmişti. O yandan bu yana geçen zaman küçümsenecek bir zaman değildir. Doğrusu istenilirse Hükümet, bu konuda bürokrasinin parlak bir örneğini vermiştir. Bunun yanında sermaye piyasasının kurulması, Doğunun kalkınması için o bölgedeki yatırımlara başka mevzuat tatbiki çeşidinden işler de beklemektedir. Piyasayı, bu sıralarda rahatsız eden ve işlerin daha da çok açılmasını engelleyen hususlar spektaküler hadiselerden ziyade bunlardır. Hükümetin piyasaya borçlarını tasfiyede gösterdiği çabukluk, devlet daire-

Son günlerde bir banka veznesi
Sinek avlıyor

rinden yapılan işin karşılığının daha rahat alınması, Bütçenin ciddi bir bütçe olması, söze güvenmenin kabil bulunması çalışmayı kolaylaştırmış faktörlerdir.

"Yeni nizam"

Bu konularda fikri alınan bir iş adamı, bu hafta içinde bir başka noktaya parmak bastı. Dükkânlarda ve dolayısıyla toptancılarda satışların arttığını söyledi. Ancak bunu mazi olmuş bir devirdeki iş yapma usulleriyle karıştırmamak gerektiğini söyledi. Bu, umumi olarak piyasanın ve bilhassa halkla teması olan küçük tüccarın, hatta esnafın da görüşüdür. Bir kalemde büyük karlar sağlama imkânı, geri gelmemecesine kalkmıştır. Ama onun yerine istikrar ve güven gelmiştir. Az mal satıp çok kâr etmek mümkün halden çıkmıştır. Ama alıcı ve mal itibariyle çok -ekseriya ucuz ve taksitle- satış yapıp çok kazanmak -tabii çok çalışmak suretiyle- prensip olmuştur. Bu yeni şartlara uyanlar akşam evlerine gene güleryüzle gidebilmektedirler.

Aslına bakılırsa, normal olan da budur. Yoksa, anormal bir devrin dalgaları içinde bazı kimselerin yükselmesi, bazılarının batması değildir. Bugün ortadan kalkan, meselâ lisans dalavereleridir. Hele paramızın kıymeti sabit hale gelince ne doları 2.80'e almak, ne de tabii. 25 liraya satmak kabil hale gelmektedir. Bunun dışında, piyasa konusunda bilgi sahibi bir iş adamı yeni nizamın hususiyetlerinden birini şöyle ifade etti:

"— Yarın ne olacağı, artık az çok biliniyor."

Bu sayede uzun vadeli plânları hazırlıklar, tertipler yapılabilmekte, ciddi is adamları kapkaççılardan ayrılmaktadır. Zira yaşadığımız devirde bir günde milyoner olmak imkanı kalmamıştır. Ancak ileriyi görebilenlerdir ki verimli sahaları kendilerine açmakta, böylece daha çok kimse çalışmak imkânı bulmakta, servet yapmaktadırlar.

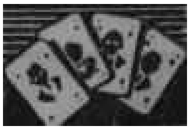
Piyasa, henüz formunu bulmuş değildir. Bir büyük bankacı şöyle dedi:

"— Yokuş aşağı iniyorduk. Şimdi düzlükteyiz. Yakında, çıkışın başlamasını bekliyoruz. Ama bunu çabuklaştırmak için topa ilk hızı vermek lazımdır. Ondan sonra, hiç korkmayın".

Bu ilk hız, Hükümetin kredi konusunda düşünmekte olduğu bazı gevşetmelerdir. Enflasyona gitmeden satın alma gücü sağlandığı takdirde Türk ekonomisi ve bilhassa Türk sanayii büyük hamle yapacaktır. Piyasanın çektiği bu darlıktır. Para yavaş yavaş ortaya çıkmaktadır.

Normale dönüş, en yetkili ilgililerin ifadesiyle, "tezgahta"dır.

Birkaç çizgide BİZİMKİLER

Türkiyede bir adam, on yıldan beri bütün varlığını ilerde çarçur olmaması ve bir hayırlı işe yaraması için vakıf haline getirmek istiyor, fakat muvaffak olamıyor. İşin daha da alâka çekici tarafı bu adamın varislerinin aynı gayeyi taşıması ve bir yol bulmak maksadıyla tüm ailenin seferber halde olmasıdır. Bahis konusu adamın Vehbi Koç olduğu söylenirse "varlık" Kelimesiyle ifade edilen meblâğ ortaya çıkar.

Türkiyenin 1 numaralı iş adamının düşüncesi, Amerikadaki Ford Foundation'a benzer bir vakfın tesisidir. Bu vakfın şümulüne hastahaneler, kütüphaneler, öğrenci yurtları, çocuk bakımevleri girmektedir. Vehbi Koçun varisleri aç kalmayacaklardır. Zaten kızlarına kadar, hepsi çalışmaktadır, iş güç sahibidirler. Ama servetin asıl kısmı vakfın hizmetine girecek, Koç ailesinin Koç Vakfıyla alâkası Ford ailesinin Ford Foundation'la alâkası nisbetinde olacaktır.

Vehbi Koçun karşısına, Medeni Kanunun 322. maddesi çıkmıştır. Böyle bir hayır işinin gerçekleşmesi için bu maddenin değişmesi lâzımdır. Koç şöyle diyor: "On yıllık dileğimizin bu sefer dikkat nazarına alınacağını ümit ediyoruz. Ama olmazsa, isteğimizi Hükümetlere mütemadiyen tekrarlamaktan usanmayacağız."

İş adamları, Plânın Meclisteki görüşmesinin gecikmesinden şikâyet ettiler. Zira bir çok sahada faaliyete Plân kesin şeklini aldıktan sonra başlanacaktır. Plânın heyeti umumiyesi hakkında piyasada bir bilgi vardır. Fakat kolları sıvamak ancak projeler belli olunca kabil olacaktır. Mamafih, ileriyi görmekte mahir iş adamları şimdiden içerde ve dışarda temaslar yapmakta, bilhassa yabancı sermayeyle müşterek çalışma konuları bulmak için meslek seyahatlerine devam etmektedirler. Kasım ayı içinde önümüzdeki beş yıl ile ilgili geniş hareketler başlayacaktır.

Nejat Eczacıbaşı Türkiyede bir petrokimya endüstrisinin kurulması için çalışmalara başladı. Memlekette petrol rafinerileri işlemeye başladığına göre petrokimya endüstrisinin kurulması kaçınılmaz hal almıştır. Eczacıbaşının tasavvuru yeni endüstriyi bir kaç bankanın iştirakiyle kurmaktır. İlk tesisin önümüzdeki iki sene içinde kurulabileceği sanılmaktadır. Bu tesis plastik ham maddeleri imal edecek, sudkostik ve klorlu etilen gibi maddeler de istihsal edebilecektir. Türkiyeye şimdiye kadar dış ülkelerden ithal edilen bu maddelerin içerde istihsali halinde külliyetli döviz tasarrufu sağlanabilecektir. Tesis için henüz bir yer tesbit edilmiş değildir. Bu sahada yabancı ülkelerden getirtilecek kalifiye elemanlar yurdumuzdaki teknisyenlere yardımcı olacaklardır

TULİ'den Haberler

Türk - Amerikan Kadınları Kültür Derneğinin senelik açılış çayı her zamanki gibi bu sene de Ekimin 12'-sinde Amerikan Büyük Elçisinin evinde verildi. Davette üç-dörtyüz hanım bulunuyordu. Binanın alt katı, Derneğin çeşitli faaliyet kollarının yaptığı işlerin gösterilmesine tahsis edilmişti. Cumhurbaşkanı Cemal Gürselle Başbakan Yardımcısı Turhan Fevzioğlunun eşleri, bütün diğer davetliler gibi kapıda, Amerikan Büyük Elçisinin zarif eşi tarafından karşılandılar. Amerikalı hanımlar, Bayan Gürselin geleceğini duyunca pek heyecanlanmışlardı. Ama, son derece sade ve nazik olan Bayan Gürseli tanıyınca heyecanları geçti. Çayda Esin Ersoy yeşil gözleri ve zarif topuzuyla, Amerikan Yardım Heyeti Başkanının Eşi Mrs. Van Dyke gri elbisesi ve kırmızı şapkasıyla, Aydan Senikar ise yeşil beyaz örgülü çok sık döpiyesiyle göze çarpıyorlardı.

*

Bitirdiginiz hafta Cuma günü, Romanyalı misafir Bariton şerefine Romanya Büyük Elçiliğinde bir kokteyl verildi. Ankaralılar Baritonun hem çok yakışıklı, hem de pek güzel bir sese sahip olduğunda müttefiktiler.

*

İran Büyük Elçiliğinde, bitirdiğimiz hafta Pazartesi günü, İranlı misafir General Hicazi şerefine bir davet vardı. Şıklığıyla meşhur Hicazinin, Pakistana Büyük Elçi olarak gittiği zaman 20 bin liralık elbise diktirdiği, kravat, çorap ve mendillerini daima Pariste, Christian Dior'dan aldığı söylenmektedir.

Mrs. Hare Türk Amerikan Derneği üyeleriyle
İşte "Sömürgeci" bu!

*

Aynı gece Ankara Palas, yeniden tanzim ettiği paviyonunun açılışını yaptı. Salon büyütülmüş, kanapelere kırmızı ve lacivert kadife yüz geçirilmişti. Frankfurttan yeni gelen İtalyan Orkestrası biraz hareketsiz bulundu. Otelin nazik ve sevimli müdürü Celal Bulkat -Tanınmış iş adamlarımızdan Kazım Taşkentin kardeşidir- gecenin kusursuz olması için sağa, sola koşup durdu. Piste yakın büyük bir masada Sağlık Bakanı Yusuf Azizoğlu ve eşi, yeğeni müteahhit Reşat Azizoğlu ve eşi, genç Büyük Elçilerimizden Halûk Kocaman ve eşi, İran Büyük Elçiliği Ticaret Ataşesi Firuz Heyat ve eşi bulunuyorlardı. Devlet Bakanlarımızdan Hıfzı Oğuz Bekata da ahbaplarıyla büyük bir masa işgal etmişlerdi. C.K.M.P. li Senatör Hazım Dağlı, İstanbuldan gelen arkadaşı Adil Giray ve Scheil Şirketi Ankara Mümessili Ferit Kromerle beraberdi. Ferit Kromerin eşi Yuta Kromer üç ay evvel bir çocuk dünyaya getirdikten sonra daha da güzelleşmişti.

Adil Giray bu sefer Ankarayı pek sevdiğini, bir daha gelişinde eşi Gelengülü de muhakkak beraber getireceğini söylüyordu. Hazım Dağlı, daha önce Sovyet Büyük Elçiliğinde gösterilen Maça Kızı adlı operafilmi görmeye gitmiş olduğu için Ankara Palasa biraz geç geldi. Filmi görmeye giden kırk-elli milletvekili daha vardı. Büyük Elçiliğe gidenler, aslı Kazak Türklerinden olan esmer bir rus hanımın güzelliğini anlata anlata bitiremiyorlar.

*

Hafta içinde cumartesi gecesi, Ankaradan neşeli bir grup, Ferit Aydının evinde toplanmıştı. Tushan Turizm Şirketi hissedarlarından Nihat Çavuşoğlu ve eşi, Bülent Garan ve eşi, İstanbuldan Malike Akbay ve Ankara Palas hissedarlarından İsmet Özbekin de bulunduğu geceyi, içlerinden bazıları geç vakit Ankara Palasa gelerek devam ettirdiler.

*

Tekel Baş Müdürü Melih Sağtur, Bakanlığın bir işi için gittiği Frankfurttan dönünce; evinde tatil bir sürprizle karşılaştı : Eşi Nilüfer -hakiki sarışındır-, kendisi yokken evi boyatmış, bütün perdeleri ve koltukların yüzünü kendi eliyle dikerek, yeniletmişti. Nilüfer Sağtur, Allahın nadir yarattığı insanlar-

Ankara Pavyonunun açılışında eğlenenler
Düzenin o çeşidi

dandır. İngilizce, fransızca ve almancayla, daktilografi ve stenografiyi çok iyi bilir. Bütün gün Milli Eğitim Bakanlığı Müşavirlerinden Dr. Lanza'nın tercümanlığını ve sekreterliğini yaptıktan sonra eve gelip kitap tercüme eder, resim yapar, tebrik kartları çizer, kızının ve kendisinin bütün elbiselerini -palto ve tayyör dahil- diker. Çok sevilen bu çift, sık sık dostlarının baskınına uğradığı zaman da bütün yemekleri çok kısa zamanda kendisi hazırlayıverir.

*

Ayşe Sılay ve Asuman Kılıçın da dahil olduğu Siyah Kalemler adlı ressamlar grubu, Kasım ayı içinde bir resim sergisi açmıya hazırlanıyorlar.

*

Tanınmış müteahhidlerden Reşat Azizoğlunun zarif eşi Türkan Azizoğlu onbeş gün için gittiği Avrupa seyahatinden döndü. Oniki yaşındaki güzel kızı, kendisine bu seyahatte hem arkadaşlık, hem tercümanlık yaptı.

İran büyük Elçiliğinde kabul resmi
Askeri erkân (bizim) + Sivil erkan (bizim)

Hayat defterinden

YAPRAKLAR

Doğdu İstanbulun eski sarışın, yeni kumral güzellerinden Feyhan Yümer -sabık Bayan Melih Koçer- ile zengin iş adamı Emin Yümerin bir oğlu doğdu. Her ikisi de ikinci evliliklerini yaşayan eşlerden Feyhan Yümerin bu ikinci -ilk evliliğinden bir kızı vardır-, Emin Yümerin ilk çocuğudur.

Nişanlandılar Ankaradaki İran Büyük Elçiliğinin çapkın Ataşemiliter Muavini esmer Vicdani ile İsveç Büyük Elçiliğinin sosyal işler sekreteri sarışın Ann Sofi nişanlandılar. Müstakbel damat 43, müstakbel gelin 21 yaşındadır. Vicdani ikinci evliliğine hazırlanmaktadır, Ann Sofi'nin ikinci nişanıdır.

Evlendiler Eski ataşemiliterlerden C. H. P. nin Konya aday adayı Saim Yarkın ile Mevlananın torunlarından ve Velet Çelebinin kızı Devlet Aydınelli evlendiler. Bu eşlerden ikisinin de ikinci evliliğidir.

Boşandılar Ankaranın tanınmış tüccarı İsfendiyar Ataman (46) ile Beraat Ataman (50) ayrıldılar. Bu Beraat Atamanın üçüncü, İsfendiyar Atamanın ikinci evlilikleriydi.

Boşandılar. Geçkin sinema kraliçelerinden havalı ve maceralı Lana Turner ile Fred Mya boşandılar. Bu Lana Turner'in beşinci, Fred Mya'nın ikinci evlilikleriydi.

Öldü İstanbulun meşhur çocuk doktoru Ali Şükrü Şavlının eşi Tasvire Şavlı öldü. Tasvire Şavlı 63 yaşındaydı.

Öldü Ankara Kolejinin eski Kız Kısmı Müdiresi Türkan Baydarın annesi ve İstanbulun eski Polis Müdürü Emekli Korgeneral Ekrem Baydarın kardeşi Kemal Baydar öldü. Kemal Baydar 62 yaşındaydı.

Öldü. Az zamanda büyük şöhret yapıp itibar kazanan bankalardan Ak bankın Umum Müdürü Yaver Timurkan öldü. Yaver Timurkan 59 yaşındaydı.

Sahi şimdi neredeler

Eski Konağın Zarif Sakini "Lâtife Hanım"

İstanbulda, Park Otelin altına isabet eden bir yokuşta, Namık Paşa yokuşunda bir konak var. Ahşap, geniş, yüksek, bahçe içinde bîr eski zaman konağı, Binanın yeşil bahçesine bir demir kapıdan giriliyor. Sağ tarafına konak isabet ediyor. O tarz binalarda olduğu gibi iki tarafı trabzanlı küçük bir mermer merdiven giriş kapısına götürüyor. Bu eski zaman konağında kaderin kendisine genç yasında bir "Harikulade Macera", yaşatmış olduğu kadın bir iki emektar adamıyla tek başına oturuyor: Lâtife Uşaklı.

Lâtife Uşaklı, Atatürkün eşi, unutulmaz "Lâtife Hanım" dır.

Bugünkü nesiller "Lâtife Hanım"ın ismini bilirler. Adını duymuşlardır, okumuşlardır. Cumhuriyetin ilanından bir yıl önce, genç kızlığının bütün pembe renkleriyle dolu olarak bir esatir kahramanıyla, bir sevimli prensle, ama onun insan tarafım severek evlenmiştir. Cumhuriyetin o "Kahramanlık Devri" nde Çankaya-nın ilk "First Lady" si olmuş, devletin kuruluşunda eşinin yanında bulunmuştur. Sonra aile yürümemiştir. Mustafa Kemal Paşa ve Uşşakizade Lâtife Hanım ayrılmışlardır. Genç kadın, babasının Ayazpaşadaki konağına gelmiş, o konağın üst katındaki odasına yerleşmiştir.

Lâtife Uşaklı anasını, sonra da babasını -o çok tazedir- kaybetmiştir. Şimdi, bütün bir ömrünü geçirdiği konağı bir apartman katına geçmek üzere terketmeğe hazırlanmaktadır. Modern hayatın zaruretleri ve XX. Asrın ikinci yarısının şartları İstanbulun hâlâ içinde ikamet edilmekle olan son konaklarından birini daha boşaltacaktır.

Latife Uşaklı İzmirin en varlıklı ve ileri fikirli ailelerinden birinin kızıdır. Dışarda, bilhassa İngilterede okumuş, orada kalmıştır. Döndüğünde, gördüğü Batı ile içine girdiği Osmanlı toplumu arasındaki farkı daha iyi hissetti. Uşşakizade Halid Ziya bey -meşhur romancı- Mabeyinciliği dolayısıyla onu Saray çevreleriyle tanıştırdı. Bir gün eve bir Sultan geldi., Genç bir kadın. Penceresini aralayıp yüzünü Batıya çevirmiş kıza Sultanın eteğini öpmesini söylediler. Genç kız "Neden?" diye sordu. Dünya evdekilerin başına yıkılıyordu Sultan anlayışlı davrandı. Sonra, ahbap oldular.

Derin kültürü-Beş yabancı dil bilmektedir: Fransızca, almanca, ingilizce, italyanca, rumca- İstanbuldaki konağa döndüğünde "Lâtife Hanım"ın hayatını doldurdu. Okudu, yazdı. Bir yabancı ajansla anlaştı, ona tercümeler yaptı. Fransız'cadan ingilizceye almancadan fransızcaya, italyancadan almancaya makaleler çevirdi. Çok seyahat etti. Dünyada ahbapları vardı, onlar tarafından ağırlandı, onları ağırladı. Hep kendi seviyesindeki çevreler içinde kaldı. Fikir hayatı, kültür hayatı, sanat hayatı daima ön planı muhafaza etti. Ama bu hemen ve kolay olmadı.

Bir tek gün, yaşadığı o harikulade

Lâtife hanımın ikamet ettiği tarihi ahşap konak
Bir devir kapanıyor

macerayı ortaya sürdüğünü hiç kimse ne gördü, ne duydu.

Bir gün Almanyadaydı. Yarası pek tazeydi. Misafir olduğu eve Emil Ludvig geldi. Genç kadın bu şöhretli biyografi yazarıyla konuşmaktan ürktü. Herkesin elini uzatıp kendi malı olan, kendi hayatı olan, kendi benliği olan mahfazayı açmak isteyeceğinden çekiniyordu. Emil Ludvig, bu!. Atatürkü deşmek istemez olur muydu?

Meşhur yazar güldü. "Muharrirlerin bir kalemi, ama bir de kalbi vardır" dedi. Bir genç kadının bedbahtlığından faydalanmayı düşünmeyeceğini söyledi. Ama ona, hatıraların ne demek olduğunu, bunların kıymetini ve manasını anlattı. Allahın verdiği tirmektedir. "Lâtife Hanım"ın kade rinin bindebir parlaklığına sahip olmayanların resimleri ve hayatlarının en mahrem tafsilâtı ile renkli magazin mecmualarının ve dedikodu sayfalarının sütunlarında her sabah burun buruna gelenler bunun lüzumunu daha iyi anlarlar.

Eski konağın sakini her aydın gibi memleketin meseleleriyle ilgileniyor. Sabahları Cumhuriyet gazetesini dikkatle okuyor. Ev işleriyle yakından meşgul oluyor. Artık unutulan tipten bir türk ev hanımefendisi. İş yapmanın, toz almaktan ortalık düzeltmeye, ele yapışmayacağını bilenlerden. Son zamanlarda ayağını incitmesine kadar muntazaman çıkmakta, yürümekteydi. Konuştuğu, görüştüğü kimseler hep sevdiği, hoş-

Erkekler Ankarasında bir kadın
Cinderalla'nın hikâyesi

bu taşların yontularak kullanılmasını tavsiye etti. "Gözlerinizi ağlamak için değil, görmek için kullanınız" dedi.

Bu sözler genç kadına yeni ufuklar açtı. Ondan sonradır ki daha çok okumaya, hatıralarının altındakini daha objektif olarak görmeye başladı. Yaşadığı o ikibuçuk yılı usta biyograftan öğrendiği şekilde bir teşrih masasının üzerine yatırdı.

Bu manadır ki, eski Konağın küçücük, ufak tefek pırıl pırıl gözlü, sade elbiseleri içinde ve beyaz saçlarıyla canlı, hareketli, aydın, sakinini sadece türk kadınları için değil, kendinden bahsettirmenin marifet sayıldığı bir dünya kadınlığı için mutlaka bilinmesi gereken örnek haline ge landığı ahbapları, dostları Umumi yerleri fazla sevmiyor fazla hoşlanmıyor. Bir Emil Ludvig'e karşı çekingenliği hatırlanırsa, "Hatıra.. Hatıra.." diye kapısını aşındırma sevdasındakilere, hele bunlar gazeteciler se, davranışı kolaylıkla tahmin edile bilir. Bunun zamanının gelmediğine inanıyor. Zamanı geldiğinde de, kendi ışığıyla ancak bir kısa devrenin karanlıktan çıkıp loş hale gelebileceğine, rolünün bundan öteye gitmeyeceğine, büyük eserin böyle küçük parçaların birleşmesiyle ortaya çıkacağına kani.. Boş kaldığında kitaplarının arasına çekiliyor.

....ve İstanbulun en güzel manzaralı eski konağında günler geçiriyor.

Yıldızlar Şakacıdır

Her sabah bir gazete alanların çoğu o gün yıldızlarının ne söylediğini öğrenmek için hemen Fal sayfasına bakarlar. Aralarında yazılana göre hareketlerini ayarlayanlar da yok değildir?

Ya bir değil, bütün gazeteleri alsalardı?

Buyurun size aynı gün, 18 Ekim 1962 günü, bir burçta, Başak burcunda doğanlar için kıymetli falcılarımızın kehanetleri! Sonra, çıkın işin içinden.

BAŞAK BURCU

Akşam (23 Ağustos - 22 Eylül) — Yakınlarınızdan yardım istemekten çekinmeyin.

Yeni Sabah (22 Ağustos - 23 Eylül) — Kendileriyle işiniz olacak kimseler, bir konuda ağzınızı sıkı tutmanıza taraftar. Bu noktayı gözönünde tutunuz.

Tasvir (23 Ağus. - 22 Eylül) — Karşınıza çıkacak bütün engellere rağmen kendinizi kaybetmemeli ve dikkatli olmaya bakmalısınız.

Milliyet (24 Ağustos - 23 Eylül) — İş hayatınızın hareketli ve verimli bir devresine giriyorsunuz.

Dünya (21 Ağustos - 21 Eylül) — Dostlarınızdan birinin tutumuna sıkılacaksınız. Mali durumunuz iyi.

Tercüman (24 Ağus- 23 Eylül) — Kalbinizi kazanmış olan kimsenin I» yi niyetleri devam ediyor, ondan şüphelenmekte haksızlık edersiniz. Sağlığınız: Nezle.

Zafer (23 Ağustos . 22 Eylül) — Kaderin garip cilveleri sizi hayatın geçirdiği safhalar karşısında biraz da güldürmektedir.

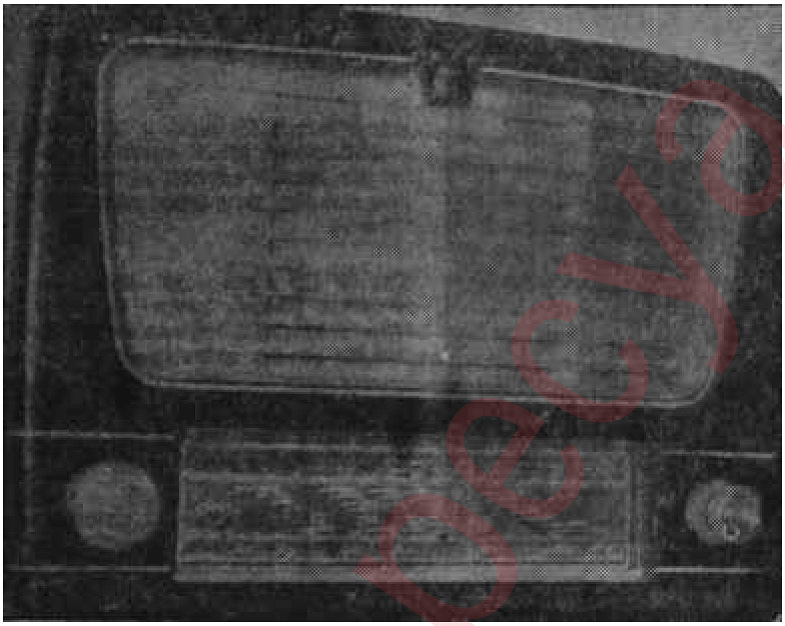
Hür Vatan (24 Ağustos - 23 Eylül) Fena halde kızdıracaklar, fakat bu Öfke çok da çabuk geçecektir.

Yeni Gün (21 Ağustos - 20 Eylül) — Tamam. Her zaman böyle olmalısınız. Bütün muhitte yine hayranlık hisleri uyandırmaya başladınız. Fakat kıskançlık vakaları devam ediyor.

Stereofoni

Geç kalan teşebbüs

Açıklandığına göre, Türkiye radyolarında pek yakında stereofonik yayın denemelerine başlanacaktır. Bu denemelerin önce Ankarada, uzun dalgalı Ankara ile orta dalgalı İl radyolarının müştereken, senkronize olarak, çalıştırılması suretiyle yapılacağı belirtilmektedir. Ankara ve dolaylarındaki dinleyicilerin evlerinde iki radyo cihazı bulundurarak, -meselâ bir komşularıyla bu konuda işbirliği yaparak- bunlardan birini uzun dalga Ankaraya, diğerini ise orta dalga İl radyosuna ayarlamak suretiyle belirli saatlerdeki stereofonik yayını izleyebilecekleri anlaşılmaktadır.

Bir radyo
Yenilikler arefesinde

Son yılların modası haline gelen stereofoni bugün sırayla Birleşik Amerikada, İngilterede, Fransada ve nihayet Almanyayla İtalyada çok yaygın durumdadır. Gramofon plâklarında uygulanan stereo metodlarına ilâveten son iki yılda radyolardan yapılacak stereofonik yayınlar da geliştirilmiştir.

Stereofonik bir radyo yayınının yapılabilmesi için herşeyden önce normal ses titreşimlerini gayetle iyi taşıyabilen bir hatla birbirine bağlanmış iki istasyonun senkronize bir şekilde çalıştırılması lâzımdır. Böyle iki istasyon aynı şehirde bulunabileceği gibi, birbirinden ayrı yerlerde de olabilir. Nitekim, 1953 başlarında ingiliz BBC radyolarında yapılan stereofonik yayınlarda "sağ" kanal uzun dalgalı milli postadan, sol kanal ise mahalli orta dalgalı istasyonlardan veya VHF -çok yüksek frekanslı- ve frekans modülasyonlu postalardan yayılmıştır.

Verici postaların aynı şehirde bulunması şart olmamakla beraber aradaki ses frekanslı elektriki bağlantının -kablonun veya "radyo link" sisteminin- tam ve kusursuz olması gerektir. İşte bu yüzden memleketimizde son zamanlara kadar böyle bir denemenin yapılması imkânı bulunmamaktaydı. Bunun sebebi açıktır. Çünkü herhangi bir şehrimizde sesi uzaklardan iyice dinlenebilen birden fazla istasyon bulunmadığı gibi mevcut radyo istasyonlarımızdan ikisi arasında da ses frekanslı ve bilhassa müzik işaretlerini kaliteli bir şekilde taşıyabilecek bağlantı mevcut değildir. Bu yüzden birden fazla radyonun müştereken çalışmasını gerektiren hâllerde yayınların ses kalitesi ve dinleme şartları bakımından ne derece kötü sonuçlar verdiği herkesçe bilinmektedir.

Yeni imkanlar

Durum son yıllara kadar böyle sürüp geldikten sonra nihayet orta dalgalı İl radyolarının kurulmasıyla belli başlı şehirlerimiz birden fazla verici postaya kavuşmuş oldular. Bu postaların stüdyoları -Ankara ve İstanbulda olduğu gibi- aynı binada toplandığından, iki postanın stereofonik yayın yapmak üzere senkronize çalıştırılmaları işten bile değildir.

Stereofonik yayınlar -evvelce bu sütunlarda anlatıldığı gibi- müzik meraklısı dinleyicinin zevklerine yeni birşeyler katmakla kalmamakta, aynı zamanda dinleyicinin önüne yepyeni ufuklar da açmaktadır.

Teknik tedbirler

Stereofonik yayın yapan iki ayrı vericinin başka başka dalgalarda olması mümkün bulunduğu gibi, son bir yenilik olarak, aynı bir vericinin taşıyıcı dalgasının üzerine birbirinden iyice farklı iki kanalın yerleştirilmesinin kabil olduğu anlaşılmıştır. Bu amaçla stereo işaretlerinin "sağ" kanala ait olanıyla "sol" kanalın birbiriyle karıştırılması suretiyle bunların bir kere toplamları, bir kere de farkları elde edilmektedir. Elde olunan iki işaret birbirinden tamamen farklı olduğundan aynı bir taşıyıcıya yükletilmesinde hiçbir zorluk kalmamaktadır.

Verici postanın taşıyıcı dalgasına "fark" işaretinin bindirilmesi için saniyede 20 ila 100 bin titreşim yapan ültra sonik -titreşimleri kulağın duyabileceğinkinden fazla- bir dalganın aracılığından faydalanılmaktadır. Önce bu aracı dalgaya bindirilen "fark" işaretli sonradan ana taşıyıcı dalgaya yükletilmekte -modüle edilmekte-, fakat bu işaretlerin alıcı radyoda demodülasyondan sonra kulakla duyulması kabil olmadığından "toplam" sesle karışmasına ihtimâl bulunmamaktadır. Nihayet "toplam sesle" "fark" sesler birbiriyle bir kere toplanıp bir kere de çıkarılmakta, böylece ilkel "sağ" ve "sol" kanal sesleri tekrar aslındaki şekliyle ortaya çıkmaktadır.

Herhalde çok meraklı ve ilgi çekici bir konu olan, memleketimizde radyo amatörlerinin ve müzikseverlerin çoğalmasına da yardım edecek olan bu stereofonik yayınlara bir an önce başlanması, memleket kültürüne büyük hizmette bulunacaktır.

«Onlar ki verir lâf ile Dünyaya nizamat...»

Buyrun, cenaze namazına!

İtibarlı ve ciddi Cumhuriyette, Baş yazar Nadir Nadinin bir yazısı:

"... Fakat İngiltere gibi, Fransa gibi barış güvenliğini korumakla birinci derecede sorum taşıyan devletler dahil, şimdilik hiç bir hükümet Amerikan isteğini yerine getirmemiş iken, bizim Kübaya zaten pek uğramıyan ticaret filomuzu sembolik olarak oradan çekmemiz pek yerinde, pek lüzumlu bir karar mıdır?" (2 Ekim 1962).

İtibarlı ve ciddi Cumhuriyette, birinci sayfada, tepede beş sütun üzerine verilen haber :

"Küba için verdiğimiz karar Washington'u çok sevindirdi - Amerika Parlamentosunda Türkiye hararetle övüldü - "Türkiye her zaman için NATO ortaklarımızın ön safında yer almıştır. Son hareketi de bu gurur verici geleneğini takip etmektedir" - Florida milletvekili Rogers kesin ve olağanüstü kararı dolayısıyla Türkiyeye minnetlerini bildirdi" (16 Ekim 1962).

Breh, breh, breh!..

Bugün bizzat Ulus gazetesinin tutumu yüzünden hususi teşebbüs sahipleri vatanın muhtaç bulunduğu hamlelere girişmekten çekinmektedirler ve haklıdırlar (Zafer - 15 Ekim 1962).

Vur beline!

Dünya gazetesinde manşet: "Topaloglu doğrulamadı" (15 Ekim 1962).

Komik-i şehir

Gümüşpala Kayseri kongresinde "A. P. liler arasında ne 65'ler, ne müfritler vardır. Sabrımız ve sebatımız vatandaşın gülmesi içindir" (Tasvir - 15 Ekim 1962).

"Babıali Kapısı.."

Bu bir hayal, bir ütopya değil, gerçekçi bir görüş, gerçekleşmiş bir buluştur. (Barış Dünyaşı - Eylül 1962).

Bu nece?

Bir öğrenci sınıf kalınca iki öğretmen tevkif oldu. (Hür Vatan-16 Ekim 1962).

Türkçeye kitaksi

Cahit Sıtkı Tarancı güzel söylemek, güzel yazmak için zorlanmayan bir hassasiyete ve hissettiklerini aynen yazarak yücelik göstermiş bir sanatçımızdır. (Yeni Ant - 14 Ekim 1962).

Maksut bir ama

Bekata İçişleri Bakanı oldu. (Akşam - 17 Ekim 1962).

Öktem İçişleri Bakanı oluyor (Dünya - 17 Ekim 1962).

İnönü dün içişleri Bakan Vekili Orhan Öztrakla görüştü (Hür Vatan - 17 Ekim 1962).

Kaval ve Şişhane

Yeni İstanbulda bir başyazı : "Mesken gözetlemenin, huzur bozmanın, insan takip etmenin yeni ismini gazetecilikle birleştirmeğe çalışanlar var. Her gün yüzlerce iftira, binlerce tezvir balonu uçuruluyor."

Aynı sütunun altında, Prof. Hüseyin Nail Kubalının tekzibi : "Bütün isnatlarınız, işte böyle birbirinden cılk. Ne diyeyim, Allah millete acısın, sizleri ıslah etsin" (17 Ekim 1962).

"Bir tereddüdün romanı"

C H. P. Genel Sekreteri de Haysiyet Divanına veriliyor" (1. Sayfa).

"C. H. P. Genel Sekreteri de Haysiyet Divanına verildi" (5. Sayfa)

"...Kemal Satırın durumunu da bu açıdan tetkik edecek ve belki de Haysiyet Divanına sevk kararı verecektir (Metin) - (Dünya - 15 Ekim 1962).

Traş

Seyahate çıkarken yedek yazı bırakmak lazım (Çetin Altan, Milliyet - 15 Ekim 1962).

Teyzeye voyvo!

Derler ki Metin Toker Bahçelievlerde 250 bin lira sayıp şanına yakışır bir ev almış, oraya taşınmış v. s., v. s. (Yeni Sabah - 15 Ekim 1962)

Not : Adam demiş ki: "Evvelabarut yok.." Evvelâ, Metin Toker Çankayada oturuyor!

"Müşahhas politika"

Fakat ne var ki bir Siyasi teşekkülün umumi politikasını ve tutumunu başta bulunan propagandacılar ve idareciler teşkil etmektirler. (Zafer - 15 Ekim 1962)

Çık işin içinden..

Bir A. P. milletvekillinin isnatsız ithamları Meclisi karıştırdı" (Vatanda manşet - Ekim 1962).

1 Opera dinledim

Operanın adı: İl Trovatore

Operanın bestecisi : Giuseppe Verdi.

Eseri sahneye koyan : Aldo Vassallo Mirabella -konuk İtalyan rejisör-.

Orkestra şefi : Ottavio de Rosa

Oynıyanlar ve söyliyenler : Nicolae Herlea - Konuk rumen bariton - (Luna Kontu), Ayhan Baran (Ferrando), Anna İde (Leonora)

Oynıyamıyan : Necdet Biber (Azucena).

Söyliyemiyen : Savni Subaşı (Ruiz).

Hem oynıyamıyanlar, hem söyliyemiyenler : Aleksandar Marinkoviç - konuk yugoslav tenoru - (Manrico), Vasfiye Çemder (İnes).

Eserin konusu : Luna Kontunun sevdiği Leonora, saz şairi -trubadur- Manrico'ya tutulmuştur. Manrico ile Kont aslında kardeştirler, ama bunu bilmezler. Kontun babası, yıllarca önce, yeni doğmuş çocuğunu büyüledi diye bir çingeneyi yaktırmış, çingenenin kızı Azucena da anasının öcünü almak için Kontun oğullarından birini çalıp aynı yerde ateşe atmıştır. Ama Azucena'nın, Kontun oğlu yerine yanlışlıkla kendi oğlunu yaktığını ve öteki çocuğu -Manrico'yu- evladıymış gibi büyüttüğünü kendisinden başka kimse bilmez. Luna Kontu, Manrico ile Azucena'yı yakalayıp zindana atar. Leonora, Manrico'nun salıverilmesi şartiyle Konta teslim olmayı kabul eder, ama daha önce zehir içmiştir. Son tabloda Leonora zehirin etkisiyle ölür, Kont, Manrico'nun kafasını uçurtur. Azucena da "anamın öcü alındı" diye haykırıp, acı içinde yere yıkılır.

Bu operada dinleyicilerin, arap saçına dönen olayları çözmesi kolay değildir. Onun için konuyu bir kenara bırakıp Verdi'nin güzel müziğinden ve - gerek sahnede, gerek sahne gerisinde- Fransız İhtilâline bile parmak ısırtacak kadar bol akan kanlardan zevk almaya çalışmak akıllıca bir şey olur.

Beğendiğim : De Rosa'nın ustaca yönetimi, güzel sesli rumen baritonun heyecanlı, etkili oyunu, Ayhan Baranın mükemmel kompozisyonu. Soprano Anna İde de sağlıklı sesi ve orta seviyenin altına düşmiyen oyunuyla dikkati üzerine çekti. Bir de yugoslav tenorun elli yaşında hâlâ sahneye çıkabilmesine ve sesini kaybetmemiş olmasına şaştım..
Beğenmediğim :... ama benim böyle bir sesim olsaydı hemen bir çukura atar, üstünü örterdim. Oyununu ise Bay Marinkoviç büluğa erdiği zaman kaybetmiş. Bir de Azucena' nın yüzündeki maske ile İnes'in burnundaki mandalı beğenmedim. Rejisör, kişiliği olmıyan bir sanatçı. Eserin sonunda Azucena'yı Manrico'nun ölümüne sevinmiş gibi göstermesi çok yanlış. Libretto yazarları konuyu anlaşılmaz hale getirmiş ler ama, o kadar da değil.

Sonuç : İl Trovatore'yi kaçırmayın, diyeceğim. Vakıa bu hafta Herlea Rumanyaya dönmüş olacak ama, Marinkoviç de gidecek. Bir kötü haber, bir iyi haber.

Faruk GÜVENÇ

MUSİKİ

Orkestralar

Ankara

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasını, bu mevsim, tanınmış alman orkestra şefi Otto Matzerath yönetecektir. Büyük bir sanatçıyla çalışmanın pek çok faydası olacağına, orkestranın çehresinin bir günde değişeceğine muhakkak gözüyle bakılabilir. Otto Matzerath, çalınan eserlere kendi damgasını vuracaktır, ana hatların nefes ve şahsiyet kazanmasını sağlıyacaktır. Ama orkestranın, küçük teferruatı çalıştıracak, çapakları temizliyecek, gruplarla, hattâ gerekirse çalgıcılarla teker teker uğraşacak bir asistan şefi yoktur. Otto Matzerath da bunun gibi küçük işlerle uğraşmak için fazla büyüktür. Ne olursa olsun, Cumhurbaşkanılığı Senfoni Orkestrasının bu yılki konserleri her zamankinden daha çok ilgi çekeceğe benzemektedir.

Mevsimin ilk konserine solocu olarak İdil Biret katılmıştı. Konser o kadar büyük bir ilgi gördü ki, ertesi gün tekrarlandı. Gerek dinleyiciler, gerekse orkestra üyeleri, genç piyanistin tekniğine ve müzikalitesine hayran kalmışlardı. Ankaralı müzikseverler aynı sahnede İdil Biretten sonra Halide Ahtyamova adındaki Sovyet kemancısını dinleme şanssızlığına uğradılar. Altı gün ara ile Beethoven'in ve Mendelssohn'un keman konçertolarını çalan Athyamova, Moskovada Oystrah'ın asistanlığını yapıyorduysa da, büyük konserler vermiye, dünya gezisine çıkmaya yetecek kadar sağlam bir tekniğe sahip değildi.

Otto Matzerath
Eli değnekli

1 Kitap okudum

Adı : ATAÇ
Kitap : Türk Dil Kurumu yayınları 201, 406 sayfa 10 lira.
Konu : Türk dilinin arılaşmasında başlıbaşına bir yeri olan ve etkisi günümüz edebiyatında ve yazı dilinde büyük ölçüde duyulan yazar Nurullah Ataçın kendinden sonraki kuşaklara tanıtılması için hazırlanmış olan "Ataç" adlı kitap üç bölüme ayrılmıştır. Bölümlerden birincisi Hikmet Dizdaroğlunun Nurullah Ataçın hayatını, dilseverliğini ve dil üzerinde düşüncelerini derleyen 76 sayfalık bir bilimsel araştırmadır. Kitabın ikinci bölümü, Nurullah Ataçın çeşitli gazete ve dergilerde yazdığı "Söyleşi" başlıklı 68 yazısından meydana gelmiştir. Üçüncü ve son bölümü ise, Nurullah Ataçın ölümünden önce ve sonra kitap haline getirilmiş eserieriyle, ömrü boyunca yazdığı çeşitli gazetelerdeki yazıların, çevirilerin hemen hemen eksiksiz bir bibliyografyası teşkil etmektedir.

Bu bibliyografyadan anlaşıldığına göre, Nurullah Ataçın kitap haline getirilmiş 11 telif eseri vardır. Ataç üç önsöz yazmış, dünya klâsiklerinden 39 eser çevirmiştir. Başka çevirileri ve sözlük çalışmaları da vardır.
Beğendiklerim: "Ataç" adlı anma kitabı, gerçekten etraflı bir çalışma ürünüdür.
Beğenmediklerim: Ataçın birkaç fotoğrafının kitaba konması yerinde olurdu. Bir de, kalınca karton kapak şarttı.

İlhami SOYSAL

AKİSÇİLER SİZİN İÇİN

GÖRDÜLER, DİNLEDİLER, SEÇTİLER

Radyo

20 Ekim, Pazar, Ankara : 10.15 : "Bizi dinler misiniz?" (Bu programda Ankara Radyosu kendi kendini eleştirmektedir), 11.30 : "15 gün sonra sizdeyiz" (Dinleyicilerle anket).

21 Ekim, Pazartesi, Ankara : 21.15 : "Türk Basını bu hafta ne düşünüyor?"

24 Ekim, Çarşamba, Ankara : 21.00 : "Birleşmiş Milletler Özel Programı", 23.00 : Opera sanatçılarının radyo konseri (tanınmış rumen baritonu Herlea da söyliyecek).

25 Ekim, Perşembe, Ankara : 23.00 : Doğum günü dolayısıyla Cemal Reşit Rey için özel program.

26 Ekim, Cuma, Ankara : 21,30 : Başlangıcından çağımıza kadar tiyatro sanatının hikâyesi (Özdemir Nutkunun hazırladığı ilgi çekici bir program).

Musiki

26 ve 27 Ekim : Operada Sabahattin Kalenderin - Nasrettin Hoca operası (bütün eleştiricilerin kötülediği eseri, eğer görmediyseniz, kaçırmayın ki kimin haklı olduğuna karar verebilesiniz).

21 Ekim, Pazar, İstanbul Şan Sineması : 11.00 : Şehir Orkestrasının Debussy konseri (Suna Kan da Cemal Reşit Rey ile Debussy'nin sonatını çalacak);

24 Ekim, Çarşamba, Ankara : 20.30 : Konser salonunda C. S. Orkestrasının konseri (Ayşe Ekşi, Haydn'ın çembalo konçertosunu çalacak, Türkler için yeni bir çalgı ve iyi bir solocu).

Kitaplar

Vapur Düdükleri : Ayhan Hünalpin sine-romanı. İstanbuldan çizgiler. İstanbulda aşk ve Babıâli... Gazeteci denilen yaratığın serüvenleri.... Temiz bir dil, tatlı, öfkeli bir anlatış. (Dost yayınları 1962, Ankara),

Haydari Kampı : Yunanlı yazar Themos Kornarostan çeviren, Nevzat Hatko. Nazilerin, Yunanistandaki zulümleri, işkence kamplarının içyüzü, (Ataç Kitabevi yayınları 1962, İstanbul),

Macar Masalları : Çeviren, Sami N. Özerdim. Çocukları kötü kitap okumaktan kurtaracak bir eser. (Varlık Çocuk Klasikleri, 1962, İstanbul).

Türkiyede Köy Enstitüleri : Köy enstitüleri niçin ve nasıl kuruldu, niçin ve nasıl kapatıldı? Fay Kırby, doktora tezi olarak hazırladığı bu eserde, bu konuyu enine boyuna incelemekte, gözler önüne sermektedir. (imece yayınları 1962, Ankara).

Tiyatro

Vişne Bahçesi : Çehofun bu ünlü esert, Büyük Tiyatroda sahneye konulmuştur. Seyredenini "güzel!" dememesine imkân yoktur.

Leonse ile Lena, Woyzeck : Yeni Sahnede oynanmakta olan bu oyun da mevsimin başarılı oyunlarındandır.

Mor Defter : Çetin Altanın geçen mevsim İstanbulda oynanan bu oyunu, bu mevsim Ankarada, Küçük Tiyatrodadır.

JALE CANDAN

OKUYUCULARIYLA KONUŞUYOR

Size burada anlatacağım, hakiki bir hayat hikâyesidir. Bu hikâyeye, bir müddet önce memuriyetle geldiğim Vanda şahit oldum. Burada genç bir kız tanıdım. İlkokulu bitirmiş ve kendisi gibi ilkokul mezunu bir küçük sanat sahibi gençle nişanlanmıştı. Nişanlısını seviyor kuracağı ev için gece gündüz göz nuru döküyor, dikişini dikiyor, iş işliyordu. Hoşuma giden tarafı, bunları hep bizlere sorarak, yeniliklere ehemmiyet vererek yapması idi. Masada yemek yiyip sandalyede oturacaklarını, karyolasını göstermelik gibi misafir odasına oturtmayacağını nişanlısına daha evvel söylemiş ve bu sözleri takdirle karşılanmıştı. Ama, nikâh günü ayrıldılar. Çünkü kız nikâha mantosu ile gitmek istemiş, erkek ise, ailesinin ve arkadaşlarının etkisinde kalarak hiç olmazsa o gün için çarşaf giyinmesini kıza şart koşmuştu. Kız çok ağladı, halâ da ağlıyor. Ama, çarşafı giymeyi kabul etmedi.

Şimdi aradan bir yıldan fazla bir zaman geçmiş bulunuyor. Kız bedbahttır. Muhiti onu anlamamıştır. Önce onu hareketinden dolayı tebrik etmiştim, ama bugün bu durum karşısında, hareketinde isabet bulunup bulunmadığını bilemiyorum. Adımı açıklamamanızı rica ederim.,

Genç kızın isabetli hareket ettiği muhakkaktır. Herşeyi bir yana bırakın, böyle kişiliğini bulmuş bir genç kızın, başkalarının bu kadar tesiri altında kalabilen bir erkekle mutlu olabileceğini düşünebilir misiniz? Bence delikanlı, "erkeğin dediği kayıtsız şartsız olmalıdır" zihniyetinin kurbanı olmuş ve nişanlısının sadece bir gün için karaçarşaf giymemesine değil, daha çok direnmesine sinirlenmiştir. Karaçarşafın da, bu kör zihniyetin de hakkından gelecek olan şey, kültürdür. Kültür, böyle cesur kızların, isimsiz kahramanların adedini arttıracaktır.

Bu gerçek hikâyeyi AKİS okuyucularına duyurduğunuz için size pek çok teşekkür ederim. Hikâyeniz, bu yolda savaşmak isteyenlere cesaret verecektir.

Bizim üzüntümüz, ondört yaşını bitirmek üzere olan oğlumuzun yeni durumundan gelmektedir. Artık bizimle hiçbir yere gitmek istemiyor. Tatil günlerini, kafasız bir takım çocuklarla, mahallenin duvarları üzerinde geçiriyor. Odasında açık saçık resimler, kalitesiz kitaplar bulduk. Arkadaşlarıyla hep kızlardan konuşuyor.

Resan ve T. Taylan _ Ankara

Oğlunuza hiç, beraber bir gece maçına gitmeyi teklif ettiniz mi? Bu yaşta bir çocuk, gelişmesini hem ailesi içinde, hem de arkadaşları arasında yapmalıdır. Sosyal hayatı aile çevresi içinde değerlendirebilmesi, biraz da, büyüklerin onun yaşına inmesini bilmelerine bağlıdır. Çocuğunuzla futboldan, sinemadan, onu ilgilendiren yeniliklerden, hatta icabediyorsa biraz da Spor Totodan bahsedebilirsiniz. Bu ortamı yarattıktan sonra ona nüfuz etmek çok daha kolaylaşır. Böylece çocuk, sizinle bulunmaktan hoşlanabilir.

Çocuğa iyi meşgaleler yaratmak, kaliteli kitap vermek, biraz da ailenin çabasına bağlıdır. Çocukların gidecek başka yerleri, bir kulüpleri, toplantı mahalleri yoksa, ne yapsınlar? Elbette mahallenin duvarlarında oturacaklar. Yalnız, çocuğunuzun kimlerle arkadaşlık ettiğini bilmeniz, hatta bu çocukların ailelerini biraz tanımanız lâzımdır. Bu konuda titiz davranmak hakkınız ve aynı zamanda ödevinizdir. Bu yaşta çocukların yalnızca kızlardan bahsettiklerini sanmam, ama ara sıra bahsetmeleri de tabii, hatta şarttır. Makabil cinse karşı ilgi, çocukları bir takım tehlikelerden korur, faydalıdır.

*

Ev kadını hazır yiyici değildir" isimli yazınızı zevkle okudum. Doğru ama, kim anlar, kim dinler? Üç çocuk annesiyim. Büyüğü on, en küçüğü üç yaşındadır. Sabah namaza kalkar, öğle yemeğini bile ayak üstü yerim. Bütçemiz dar, eğlence imkanlarımız hemen hiç yok gibidir. Böyle bir durumdan kocam daha çok beni mesul tutuyor. Beceriksiz olduğumu ileri sürüyor ve sıkışınca, birbirimiz için yaratılmış kimseler olmadığımızı söylüyor. Bedbahtım. Eskisi gibi çalışmayı düşünüyorum, fakat elime geçecek olan para, eve devamlı bir yardımcı tutmaya yetmeyecektir. Tek çare, annemizle beraber oturmaktır ki bunu evliliğimizin başında kısa müddet denedik ve yapamadık. Dışarda çalışmanın beni, içine sürüklendiğim bir aşağılık duygusundan kurtaracağına inanıyorum. Ev kadınlığı hazır yiyicilik değildir ama, bence dünyanın en nankör işidir.

Ev Kadını - İstanbul

Üç çocuk sahibi olduktan sonra eşinizin birbirinin için yaratılmamış olduğunuza söylemesi bir şakadan ibarettir. Meselelerinize duygularınızla değil, mantığınızla bakın. Nişanlılık devresinde ve belki evliliğin başında, henüz çocuk sahibi olmadan, tarafların birbirleri için yaratılıp yaratılmadıklarını düşünmeleri yerinde bir tutumdur. Aile, çocuk sahibi olduktan sonra, artık iki kişinin birleşmesi olmaktan çıkar, bir küçük insan topluluğunu temsil eder ve bu toplulukta yaşıyanların menfaatlerini korumakla mükellef bir müessese olur. Bu bakımdan, kocanızın bu gibi sözlerine lüzumundan fazla önem vermeyin. Onu karşınıza alıp, ona imkânlarınızı, yapabildiklerinizi ve çocuklarınız için neler yapmaya mecbur olduğunuzu anlatın, yardımını isteyin. Belki anlıyacaktır. Belki o da sizin gibi bunalmıştır. Eğer sizi anlamamakta ısrar ederse, sabırlı olun. Çocukları biraz daha büyütüp, zaman zaman eve getireceğimiz bir yardımcı bularak, dışarıda çalışmaya başlayın. Annenizle beraber oturmak fikri, bence sakat bir fikirdir. Meselelerinize yeni meseleler katacaktır. Bunu bir kere denedikten sonra bir daha denemeye ve annenizi kırmaya bilmem lüzum var mı? Duygularınızdan çok, mantığınızı kullanırsanız bu işin içinden çıkacağınızı sanıyorum.

Evet, ev kadınlığı çetin bir iştir, yapan bilir.

Annem, kız kardeşimi evlendirmeden hiçbir zaman evlenemiyeceğimi söylüyor. Babam, kız kardeşim çok küçükken öldü. Ben hem çalıştım, hem eve baktım.. Çünkü annemin bir küçük evden başka hiçbir varlığı yoktu. Yaptığım işten hiç yüksünmedim, hatta bunu zevkle yaptım, aşkla yaptım. Bilhassa kız kardeşimin en küçük arzusunu yerine getirmek, bana, anlatılması güç bir mutluluk duygusu veriyordu. Kız kardeşim ortaokulu zor bitirdi. Evde işleri hep annem yapar. Şimdi evlenmek istediğim genç kızı tanıdıktan sonra» kız kardeşimin ne kadar bencil olduğunu daha iyi anlıyorum. Tanıştığım genç kız çalışmaktadır, ev lenince de çalışacağını biliyorum. Ben evlendikten sonra anneme yardım edebileceğim ama, kız kardeşimin de artık çalışması icabettiğini bir türlü anneme söyliyemiyorum. Kız kardeşimin ne zaman evleneceğini ise Allah bilir.

A.R. — İzmir

Kız kardeşiniz bencil, fakat siz suçlusunuz, sevgili okuyucum. Mütehassıslar derler ki, "siz babanızın yerini almaktan çok büyük bir haz duymuşsunuz ve bilmiyerek kardeşinize kötülük etmiş, onu, herşeyi başkalarından bekleyen bir bencil insan olarak yetiştirmişsiniz". Gerçeği ancak bugün, bir kadını sevdikten sonra görebiliyorsunuz. Bundan sonra herkesle açık konuşmanız gerekecektir. İlk önce, evleneceğiniz genç kıza durumu olduğu gibi anlatın, hayatınızı, annenize yapabileceğiniz yardımı onunla plânlayın. Bundan sonra annenize kararınızı bildirin. Evlenmek için annenizden izin istemeyin, "müsaadesi 1lc evlenmeye karar verdiğinizi", plânınızı kendisine açıklayın. Bu konuda yumuşak davranmak, işi uzatmak hiç bir işe yaramaz. Sizi bu konuda karartı görünce, evdekilerin derhal bir hal çaresi arayacaklarını göreceksiniz. Kız kardeşinizi "birgün kendi kendisine yeter" olabilecek şekilde yetiştirmiş olsaydınız, ona muhakkak ki çok büyük bir iyilik etmiş olacaktınız. Ama, yine de iş işten geçmiş değildir. Onu hemen bir kursa yazdırıp, daktilo yazmasını, sekreter olarak yetişmesini veya -belki- dikişgibi sevdiği bir sanat kolunda ilerlemesini sağlıyabilirsiniz. Yalnız bu, evlenme projenizi geciktirmesin, yani evlenmek için kız kardeşinizin iş sahibi olmasını beklemeyin. Onu alıştığı uyuşuk hayattan ancak bir emrivaki, bir şok kurtarabilir. Bu değişiklik devresinde ona karşı anlayışlı davranmanız, fakat kararlarınızda sebatlı görünmeniz de şarttır. İyi şans lar.

Şimdi diyor ki: Anlıyorum, biz birbirimiz için yaratılmş değiliz!

Bir Hikâye

Hikaye New - York şehrinde, zengin ve aynı zamanda çok zevkli bir şekilde döşenmiş bir apartman katında geçer. Salonun kitaplık haline getirilmiş bulunan bir köşesinde, bir genç kız, bir genç kadına hayat hikâyesini anlatmakta, ona fikir danışmaktadır. Önce ürkek, çekingen davranan genç kız, yavaş yavaş açılır. Hikâyesi her zaman duyulan hikâyelerdendir: Nişanlısının gündengüne kendisinden uzaklaştığını, kaçtığını hissetmekte, fakat kendisini hissen ondan bir türlü koparamamaktadır. Nişanlısının belki başka ilgileri olmuştur, belki de huyu böyledir, çabuk bıkmaktadır. Genç kız buna henüz bir teşhis koyamamıştır.

Genç kadın, kızı bir saate yakın bir zaman, hemen hiçbir soru sormadan, dinler. Nihayet söz alır ve sakin bir sesle :

"— Bilmiyorum" der ve kızın ruh haletini tıpatıp anlatır.

Genç kız şaşırır. Kıpkırmızı olur. "Yoksa bu kadın, nişanlısını tanıyor muydu?", "Yoksa nişanlısı da kendisine fikir danışmaya mı gelmişti?", "Bütün bunları nereden bilebilirdi?" Genç kadın güler. Hayır, nişanlısını tanımıyor, hayatına ait anlattıklarından başka hiçbir şey de bilmiyordu. Ama bir ara, model çizdiğini, tiyatro konusunda nişanlısıyla eskiden zevkli tartışmalar yaptıklarım anlatmamış mıydı? Hayır hırçınlık etmemeli, nişanlısını her dakika telefonda arayıp bıktırmamalı, şüpheci olmamalı ve hayatını tıpkı eskisi gibi güzel ilgilerle öğrenme zevkiyle doldurmalıydı. O zaman nişanlısının eskisi gibi onu araması pek ala mümkündü.

Genç kadın, kızla daha uzun bir süre konuşur. Ayrılırlarken, genç kız, tecrübeli kadına hayranlıkla bakar ve içini çekerek :

"— Sizin gibi olmak, herşeyi bilmek isterdim" der.

Bu sözler, nedense, genç kadını sarsmıştır. Susar. Odada yalnız kalır kalmaz saatine bakar, sonra telefona koşar, titreyen parmaklarıyla bir numarayı çevirir. Telefondaki sesi, biraz evvelki sakin sesine hiç benzememektedir.

"— Bugün kendisini beş defa aradım. İşine hiç mi uğramadı?" diye sorar ve telefonu kapatır.

Jale Candan

Atçılık

Değerbilirlik

Geçirdiğimiz Cumartesi ve Pazar günlerinde -aslına bakarsanız haftanın başka günlerinde sporla meşgul olmak pek âdetimiz degildirmemleketin bütün sahalarında bol bol futbol oynandı. Büyük kalabalıklar hele milli lig oynanan şehirlerde akın akın stadlara taşındılar, heyecanlandılar. Beğendiklerini alkışladılar, keyiflerine gitmeyeni, kendilerine en uygun buldukları şekilde yerdiler ve ziyadesiyle meşhur tempo ile duygularını belirttiler. Gündelik basınımız da buna ölçülü bir davranışla doyasıya sayfalar donatıp, manşetler attı.

kit bulamadılar.

Ankara konkurhipikleri

Türkiye Cokey Kulübünün Cuma, Cumartesi ve Pazar günleri verdiği büyük spor ziyafetinden Başkentte pek az kimse faydalandı. Bu, atıyla, binicileriyle, düzeni ve hele zehir gibi taydan, onbeş - onaltı yaşında, doluda ıslanmış, yağmurdan korkusuz kurtlara kadar 60 seçme at ve Yd. Salih Koç., Bnb. Naip Gönenli, Bnb. Arslan Güneş. Yzb. Cemalettin Zorlu ve Sebahattin Telli, Bedri Böke ve bunların yanında dana bıyıkları terlememiş Asil Doktoroğlu, Kemal Öncü, biraz kabacaları Sarıçoban, Tğm. Apaydın ve benzerleriyle, gözünü budaktan esirgemeyen genç genç hanımlar.

Ankara Konkurhipiklerinde finiş
Bir yıldız doğuyor

Bu hal, geçirdiğimiz haftanın özelliği değildir. Bu, oldu bitti böyledir.. Yeni kuşakların, frenklerin "Esprit d'uquipe" dedikleri takım anlayışı ve takım ruhu içinde yetişmeleri için futbolun bütün takım oyunlarının başında geldiğinde kimsenin şüphesi yoktur. Gündelik basın da bu kanıda olmalı ki, Habeş maçıma, Toto tahminlerine, derken Pele'ye yapılan milyonluk tekliflere, türk uyruklu italyan futbolcuya yerli, yabancı asların nezlelerinden, çağmeselelerine kadar sütunlar ayırdılar. Ayırdılar ama, meselâ bir Asil Doktoroğluyu -onyedi yaşında-, bir Kemal Öncüyü -onaltı yaşında- ve büyük türk binicisi Eyüp Öncünün oğlu- vatandaşlarımıza tanıtmağa va-

Profesyonel cokeylerle benzerliği olmayan bu centilmenleri ve hanımları tam 9 müsabakada en az 9 ve en çok 13 engel üstünde at atlatırken seyrettik. Ustalıkları kusursuz, davranışları ince, savaşları çetin, dereceleri mükemmeldi. 1.80, - 180 yükseklik atların ve süvarilerin üzerinden her gün seyran ettikleri derecele değildir.

Bir Gönenli, bir Koç, Türkiyede yarış kazanır. Kişiliğine de şöhretine de yaraşan budur. Ama, katıldığı yarışmalarda üç birincilik, üç ikincilik ve bir üçüncülük alan Asil Doktoroğlunun çocuksu sıkılganlığı, yaşıtı Kemal Öncünün, üçüncülüğü, delikanlı Sarıçobanın üç defa dereceye girişi, göz yaşartıcıydı.

K Ö Ş E D E N

N e y i n P e ş i n d e n ?

Oyunu da, sporu da kapsayan anlamı içinde değerlendirince beden eğitiminin memleketimizde hal çaresi bekleyen problemlerinin çokluğu cesaret kırıcı ölçüleri bulur. Bunların bazıları sosyal bir hâdise olması yönünden, bir kısmı bir eğitim dâvası olarak pedagojik özelliklerine sebep, bir kısmı da tekniği, sahası ve tesisleri yüzünden ehemmiyet taşır. Özlenen amaca yöneltilmesi zaruretiyle de basınımızı ilgilendirenleri az değildir.

Bu geniş davanın problemlerini çözme sorumluluğu elbette ki dağılacak, çeşitli kollarda, çeşitli kademeler ve kişiler tarafından taşınacaktır. Ancak şurası da hakikattir ki sorumluluğun en büyük kısmı, hatta vebali, hâlen yürürlükte bulunan Beden Terbiyesi Kanununun vazifelendirdiği teşkilâtın sırtındadır.

Herhangi bir meseleyi halletmek için önce ve hiç değilse, onun var olduğunun farkına varmak lâzımdır. Niçinine, nedenine doğru teşhis koyup, eldeki imkânları iyice tartıp tedbir aramak bundan sonra gelir. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, genç kuşakları kanadı altında yetiştirmekle görevli Maarif, belediyeler ve hiç şüphe edilmesin ki basın, bu problemleri bulmak, tanımak ve çözmek için emek vermek mevkiindedirler.

Kalın çizgileriyle, beden eğitimi dâvamızın problemleri nelerdir? Hangi sorumlu kendine düşeni tanımış, sebeplerini bulmuş ve banlardan hangisini ele alır? nasıl almış ve ne yapmıştır? Bugün açıkta kalan nelerdir?

Biz bu köşeden bunlara işaret etmek amacındayız.

Vildan Aşir SAVAŞIR

Pan Am ile uçtuğunuz zaman dünyanın en tecrübeli Jet ellerindesiniz!

Pan American Jet Clipper'in kumanda aletlerini idare eden ellerin bir hususiyeti vardır — bu hususiyet tecrübedir.

Şunu bir an için düşününüz: Pan American jet pilotları, bütün diğer havayolu şirketlerinin toplamından daha fazla — bir milyon civarında — yolcuyu denizaşırı uçurmuşlardır. Her Pan American jet seferinde bu uçuş tecrübesinin üstünlüğünü bizzat müşahade edebilirsiniz.

Pan American — diğer havayolu şirketlerine nispeten — daha fazla jet servisi yapmaktadır. Dünyanın en tecrübeli havayollarını tercih etmeniz için bu da ayrı bir sebeptir.

6 kıtadaki 80 memlekete yapılan jet servisleri hakkında tamamlayıcı bilgi almak ve rezervasyon için lütfen Seyahat Acentenize veya Pan American Bürolarına müracaat ediniz:

İSTANBULDA : Hilton Oteli methali, Tel.: 47 45 30 - 48 10 50
ANKARADA : Atatürk Bulvarı 53, Tel.: 12 83 84 - 12 91 48 - 12 93 59
İZMİRDE : İzmir Palas Oteli, Tel.: 32 1 00

Trade Mark, Reg. U. S. Pat. Off.

PAN AM

DÜNYANIN EN TECRÜBELİ HAVAYOLLARI

Pasl - 6020